

COMMISSION DE L'ÉNERGIE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU
CLIMAT

du

MARDI 13 SEPTEMBRE 2022

Après-midi

COMMISSIE VOOR ENERGIE,
LEEFMILIEU EN KLIMAAT

van

DINSDAG 13 SEPTEMBER 2022

Namiddag

De gedachtewisseling vangt aan om 12.24 uur. De vergadering wordt voorgezeten door de heer Christian Leysen.

L'échange de vues commence à 12 h 24. La réunion est présidée par M. Christian Leysen.

- 01** Gedachtewisseling met de minister van Energie over de Europese Raad van de ministers van Energie van 9 september 2022 en over de historisch hoge energieprijzen en toegevoegde vragen van
- Peter Mertens aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De overwinstentaks in de energiesector" (55029633C)
  - Raoul Hedebouw aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De overwinstentaks in de energiesector" (55029634C)
  - Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De overwinstentaks in de energiesector" (55029635C)
  - Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De evaluatie van het Iberische prijsmechanisme" (55029723C)
  - Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Een Europees prijsplafond voor aardgas" (55029794C)
  - Malik Ben Achour aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De maatregelen om de stijgende energieprijzen tegen te gaan" (55029987C)
  - Marianne Verhaert aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De Belgische maatregelen op het vlak van energie" (55029989C)
  - Marianne Verhaert aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De Europese maatregelen op het vlak van energie" (55029990C)
  - Peter Mertens aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De conclusies van de EU-Raad over de energiecrisis" (55029993C)
  - Peter Mertens aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het afkomen van de nucleaire overwinsten" (55029995C)
  - Peter Mertens aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De opbrengst van de bestaande nucleaire taks en de inschatting van die van de overwinstentaks" (55029996C)
  - Peter Mertens aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De uitspraak van Frank Vandenbroucke over de permanente btw-verlaging" (55029997C)
  - Leen Dierick aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De hoge energiefacturen en de Europese Raad van ministers van Energie" (55030003C)
  - Leen Dierick aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De hoge energieprijzen" (55030004C)
  - Kim Buyst aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De Europese beslissing met betrekking tot het prijsplafond voor gas" (55030005C)
  - Kim Buyst aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De maatregelen tegen de stijgende energieprijzen" (55030006C)
  - Kris Verduyckt aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het Europees akkoord inzake de energiemaatregelen" (55030008C)

01 Échange de vues avec la ministre de l'Énergie sur le Conseil européen des ministres de l'Énergie du 9 septembre 2022 et sur les prix historiquement élevés de l'énergie et questions jointes de

- Peter Mertens à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La taxe sur les surprofits dans le secteur de l'énergie" (55029633C)
- Raoul Hedebouw à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La taxe sur les surprofits dans le secteur de l'énergie" (55029634C)

- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La taxe sur les surprofits dans le secteur de l'énergie" (55029635C)
- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'évaluation du mécanisme de contrôle des prix en Espagne et au Portugal" (55029723C)
- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Un plafond des prix du gaz naturel au niveau européen" (55029794C)
- Malik Ben Achour à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les mesures liées à la hausse des prix de l'énergie" (55029987C)
- Marianne Verhaert à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les mesures belges en matière d'énergie" (55029989C)
- Marianne Verhaert à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les mesures européennes en matière d'énergie" (55029990C)
- Peter Mertens à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les conclusions du Conseil de l'Union européenne concernant la crise énergétique" (55029993C)
- Peter Mertens à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'écémage des surprofits nucléaires" (55029995C)
- Peter Mertens à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le produit de la taxe nucléaire actuelle et l'estimation du produit de la taxe sur les surprofits" (55029996C)
- Peter Mertens à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les déclarations de M. Frank Vandebroucke relatives à la réduction permanente de la TVA" (55029997C)
- Leen Dierick à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les factures énergétiques élevées et le Conseil européen des ministres de l'Énergie" (55030003C)
- Leen Dierick à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les prix élevés de l'énergie" (55030004C)
- Kim Buyst à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La décision européenne relative à un plafonnement des prix du gaz" (55030005C)
- Kim Buyst à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les mesures de lutte contre la hausse des prix de l'énergie" (55030006C)
- Kris Verduyck à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'accord européen concernant les mesures dans le domaine de l'énergie" (55030008C)

De **voorzitter**: Wij houden een gedachtewisseling met de minister over twee thema's: de Europese Raad voor Energie, die vorige week vrijdag vervroegd samenkwam en eind deze maand nogmaals zal samenkomen, en de historisch hoge energieprijzen, aansluitend bij de talrijke vragen die tijdens de zomer werden gesteld.

Mevrouw de minister, u gaf aan dat u de twee thema's liever apart zou behandelen. Is het gezien het tijdschema misschien toch nuttig om ze te bundelen, zodat iedereen vragen kan stellen en aan het woord kan komen? Zullen we het zo afspreken? Dan geef ik u nu het woord.

01.01 Minister **Tinne Van der Straeten**: Collega's, bedankt voor uw input over het rapport van de CREG. Ik zal daar tijdens mijn inleidende uiteenzetting meteen op in pikken.

Zoals u en de voorzitter al zeiden, is het rapport van de CREG zeer goed. Zij blijven er zelf nogal nederig bij, maar veel CREG-medewerkers hebben tijdens de vakantie hard gewerkt, ook aan de beleidsvoorstellen die in het rapport geformuleerd worden.

Een aantal onder u stelde vragen over de uitwisseling met het kabinet. De medewerkers van de CREG hebben daar zelf op geantwoord, maar wij kunnen inderdaad rekenen op hun input om onze voorstellen verder uit te werken en te verrijken. Zij signaleren ook een aantal problemen. Ook daarop kom ik tijdens mijn uiteenzetting terug.

Het is natuurlijk niet nieuw. Ik denk nu aan de invoering van het sociaal tarief in de periode van oktober 2020 tot februari 2021. Toen al werd de beslissing genomen om het sociaal tarief uit te breiden. Dat gebeurde op basis van de input van de CREG. Heel de uitwerking van de energienorm gebeurde op basis van berekeningen van de CREG, en ook de hele regelgeving rond de slapende producten, die u hier in het Parlement hebt uitgewerkt, gebeurde op basis van de CREG-input.

De zeer omvangrijke studie van de CREG gaat over veel verschillende facetten. Ze gaat bijvoorbeeld over de werking van de groothandelsmarkten en de doorwerking van de prijzen op de contracten van de consumenten. De perverse effecten, met name de overwinsten die door een aantal producenten worden

gemaakt, komen eveneens aan bod.

De markt is turbulent en de competitiviteit en de concurrentie dalen. Het aanbod aantrekkelijke contracten verschaalt en leveranciers durven het nauwelijks nog aan om contracten met vaste prijzen aan te bieden. We moeten echter ook zeggen dat 60 % van de klanten nog steeds een vast contract heeft. We bevragen de CREG daarover voortdurend. Een groot deel van de klanten is dus vandaag effectief beschermd tegen de gestegen prijzen omdat ze een vast contract hebben. Dat neemt uiteraard niet weg dat de overige 40 % van de klanten, die dus een variabel contract heeft, geconfronteerd wordt met de zeer fluctuerende prijzen, die van dag tot dag kunnen veranderen.

De CREG heeft net ook een voorbeeld gegeven over de termijnnoteringen van 26 augustus 2022. De noteringen van die specifieke datum zouden voor een gemiddeld gezin met een variabel prijscontract neerkomen op een prijs tot 9.772 euro per maand. Wanneer men echter naar de noteringen van 9 september 2022 kijkt, komt men op een bedrag van 6.249 euro per maand.

We moeten dus opletten met hoge en gemakkelijke cijfers. De CREG heeft dat daarnet ook aangestipt. De realiteit is namelijk zeer complex en de prijzen zijn zeer volatiel. Dat illustreert ook – en dat heeft de CREG daarnet ook erg benadrukt – de noodzaak om de markten te kalmeren.

Wat we gehoord hebben in het debat van de voorgaande uren, duidt erop dat de CREG een expertisecentrum is dat eten en drinken aanbiedt om de komende tijd mee aan de slag te gaan.

Ik haak in op twee elementen. Er werden vragen gesteld over de vaste contracten en ook over het standaardcontract in Nederland. Dat bestaat daar effectief en kwam hier in het verleden al ter sprake. Dat zou een manier kunnen zijn om vaste contracten weer in te voeren. We gaan na of we dat kunnen doen. Daarvoor hebben we wel de CREG nodig. De leveranciers staan daar dan weer weigerachtig tegenover. Daarbij doet de CREG de suggestie om weer een verbrekingsvergoeding in te voeren. Ik hoor graag uw suggesties daarover.

Gisteren zag ik mijn Nederlandse collega, minister Rob Jetten, op de bijeenkomst van de energieministers inzake wind op de Noordzee. Daarbij vernam ik dat men in Nederland het modelcontract herbekijkt. Dat wordt thans onderzocht. Men loopt daar immers tegen hetzelfde probleem aan. Wel bestaat er nog een verbrekingsvergoeding van 50 euro, maar die staat niet meer in verhouding tot het risico waarmee de energieleveranciers te maken hebben.

Zeer interpellierend waren de resultaten die de CREG aan mij voorstelde. Ik heb gevraagd om daarop verder te werken en ons daarover input te geven. Men heeft ook hier uitgebreid stilgestaan bij de vele formules en parameters die de leveranciers hanteren en suggereert om daarin te wieden.

Er is ook het hele verhaal van SLP/RLP. Ik weet niet of jullie zelf nog met Lego spelen of kinderen hebben die met LEGO spelen. Als men een legoblokje gebruikt om iets anders mee te maken, wordt dat omschreven als *nice part usage*. Eigenlijk is dat wat hier ook gebeurt: men is een technische parameter, SLP/RLP, beginnen te gebruiken voor iets anders, namelijk om op de factuur een afrekening te maken die ineens hoger uitkomt. Dat zijn zaken die wij eruit willen krijgen. De CREG heeft mij gezegd dat zij dit verder zal opvolgen in bilaterale gesprekken met de leveranciers. De CREG heeft daar ook naar verwezen in de voorgaande vergadering.

Het doorwerken van de hoge prijzen in de contracten die worden aangeboden aan de eindklant, is heel belangrijk. Mevrouw Dierick heeft er al naar verwezen en ook de Nationale Bank haalde dat al aan. Er is een heel sterke *pass-through*: wat op de groothandelsmarkt gebeurt, vindt zijn weg naar de residentiële contracten. Het is onze overtuiging dat wij op dat vlak nog verder regulerend kunnen optreden.

Ik ga over tot de Energieraad van vrijdag. Daar werd al veel over gesproken door de CREG en ook jullie hebben er al vragen over gesteld. In het debat met de CREG hebben jullie wel gemerkt dat dit een oefening is waarover er al zeer veel uitwisseling geweest is. De voorzitter ad interim van de CREG zei dat het voorstel van de Europese Commissie aanvankelijk was om een *cap* in te voeren op het Russische gas en dat dat eigenlijk een sanctiemaatregel was. Ik herhaal wat hij gezegd heeft. Maar als men impact wil hebben op de prijs en als men bescherming wil bieden aan de consumenten, achtte hij dat onvoldoende. Men moet dat dus bekijken, gasmarktbreed.

Een prijsplafond voor gas moet de markt kalmeren. Het kan de gasprijs naar beneden brengen en bijgevolg ook de elektriciteitsprijs. Er moet wel – dat is evident – voor gezorgd worden dat het gas naar Europa blijft komen. Dat is aangehaald door de CREG en ook door jullie. Wij weten dat uiteraard ook. Dat is het grote risico dat gemitigeerd moet worden.

Belangrijk is echter dat de intentie van het plafond niet is dat er geen gas meer naar Europa moet komen. Met het plafond stellen wij dat Europa, aangezien het een continent is met 500 miljoen inwoners, dat ongeveer 400 miljard m³ gas per jaar verbruikt en goed is voor ongeveer 12 % van de wereldvraag, mag onderhandelen over de gasprijs en mag bepalen hoeveel dat gas mag kosten, zeker wanneer wij weten dat de huidige prijzen ongeveer het tienvoudige zijn van de productie- en de transportkosten en dat het grootste deel van het Aziatische gasverbruik is ingedekt met langetermijncontracten tegen prijzen die veel lager zijn dan de Europese.

Toen wij vrijdag op de Energieraad waren, hebben heel veel collega's dat aangegeven. Uiteindelijk hebben vijftien lidstaten zich uitgesproken ten aanzien van de Europese Commissie over het feit dat het gasplafond er moet komen. Slechts een of twee lidstaten hebben tout court aangegeven dat het plafond er niet moest komen. De andere lidstaten hebben zich ofwel niet uitgesproken, ofwel bijkomende modaliteiten aan het plafond verbonden. Veel lidstaten, ook de grote lidstaten, hebben opgemerkt dat wij geen *price taker* zijn, dat wij mee de prijs moeten bepalen en dat wij niet in onze schulp moeten kruipen.

Ik betreur ook hier dat het samenaankoopplatform, waarover Koen Locquet heeft gesproken, waarop de aankoopkracht vorm kan worden gegeven en dat al maanden meegaat in de teksten, te weinig uitgewerkt blijft. Wij, de energieministers, vragen dat al maanden! De Europese Commissie spreekt, dat klopt. De lidstaten spreken, dat klopt. Zij spreken met andere landen, zoals Amerika en Noorwegen, maar die gesprekken resulteren te weinig in het effectief opzetten van een samenaankoopplatform.

Er zijn inderdaad problemen. Lidstaten kopen geen gas. Met de coronavaccins heeft Europa zelf de vaccins gekocht. Wij, de lidstaten, kunnen geen gas kopen. Er kan echter perfect een oplossing worden gevonden. Er kunnen bijvoorbeeld entiteiten worden aangeduid om een en ander te kunnen realiseren. Het is onze economie, het zijn onze burgers die vandaag worden geconfronteerd met de hoge prijzen. Het is onze plicht als politici om daaraan iets te doen.

Dat was ook mijn betoog voorbij vrijdag tijdens de Energieraad. Dat heeft tot gevolg gehad dat het idee van de Europese Commissie om een *cap* in te stellen op alleen maar het Russisch gas, werd verbreed. De tekst is hier geprojecteerd door de voorzitter. In de conclusies van het voorzitterschap is daadwerkelijk het mandaat gegeven aan de Europese Commissie om met die maatregel te komen, meer specifiek ook inzake de *price caps*. Die maatregel verwachten wij dan ook. De voorzitter heeft de vergadering besloten met de mededeling dat de ministers van Energie elkaar voor het einde van de maand terugzien om daarover te delibereren. Dat voor wat betreft de gasprijs.

Er is ook veel gesproken over het Iberische model, met de vraag of het systeem in Spanje en Portugal een mogelijkheid biedt om te werken aan een bepaalde vorm van prijsplafonnering. Het argument dat daartegen wordt ingebracht, is dat het gasverbruik in de hoogte gaat, wat wij daar effectief hebben zien gebeuren. Toch wil ik daarbij een kanttekening maken. De gascentrales in Spanje draaien inderdaad op volle kracht, maar dat komt door een tekort aan elektriciteit in Frankrijk. Een tweede kanttekening is dat de gascentrales in Spanje goedkoper worden door die interventie. Het level playing field heeft dus echt wel zijn impact.

De directeur van de technische directie heeft gewezen op mogelijke *merit order*-effecten, gas versus (...)

01.02 Malik Ben Achour (PS): Je m'excuse, madame la ministre. Monsieur le président, je voudrais poser une question de méthodologie. La ministre répond-elle à la présentation de la CREG avant de répondre aux questions que nous comptons lui poser, ou anticipe-t-elle déjà ces questions? Dans quel exercice nous trouvons-nous?

De **voorzitter:** De bedoeling is dat er een gedachtewisseling is over de Europese Raad en over de vragen van de leden over de energieprijzen. Deze volgt op de presentatie van de CREG omdat dit ondersteunend materiaal is. De minister geeft haar betoog zoals zij dat wenst te geven, met het accent op deze twee thema's. Het is eerder zinvol dat daar al verwijzingen in zitten.

01.03 Tinne Van der Straeten, ministre: Monsieur le président, j'essaye d'anticiper pour que vous puissiez

également anticiper de sorte à avoir un débat plus dynamique que prévu.

Tant dans son étude que lors de nos échanges de vues, la CREG est plutôt favorable au modèle ibérique qui propose des avantages car il découple gaz et électricité, même s'il y a des risques en matière de consommation de gaz. Il faut garder à l'esprit qu'à cause de l'indisponibilité du parc nucléaire français, les centrales à gaz tournent à plein régime pour fournir l'électricité en France et que les centrales à gaz en Espagne sont devenues moins chères.

Le débat est compliqué mais ce n'est pas une raison pour ne rien faire.

Je signale en outre qu'en Belgique, les centrales à gaz tournent aussi pour les mêmes raisons. La demande française en électricité est grande, vu l'indisponibilité du parc nucléaire. Le gaz en Belgique est moins cher qu'en Allemagne, notamment le gaz naturel liquéfié (GNL). Nous sommes face à un marché global.

Lors du Conseil Énergie, la Belgique a plaidé pour un plafonnement des prix mais la Belgique dispose également d'un dense réseau de transport du gaz. Nous accueillons le gaz norvégien via le terminal de Zeebruges pour le distribuer en Allemagne, aux Pays-Bas et en France. Si nous sommes convaincus qu'on peut imaginer un plafonnement pour apaiser les marchés, notre voix a de fortes chances d'être entendue au regard de nos capacités de transport. En outre, le risque en matière de sécurité d'approvisionnement peut être maîtrisé.

Monsieur le président, je vais en rester là.

De **voorzitter**: Mag ik vragen om uit respect voor de vraagstellers de volgorde te hanteren waarin de vragen aan de minister werden gesteld? Ik volg de lijst van degenen die effectief aanwezig zijn, dus ik geef eerst het woord aan de heer Warmoes en nadien is het aan de heer Wollants.

01.04 Reccino Van Lommel (VB): We houden hier geen actuadebat, maar wel een gedachtewisseling. Ik denk dat u daar dan toch (...)

De **voorzitter**: Dat komt op hetzelfde neer. Iedereen komt aan het woord, maar uit respect voor degenen die de vragen stellen en indien u geen bezwaren hebt, geef ik het woord aan de heer Warmoes en nadien aan de heer Wollants.

01.05 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik ben verrast dat ik zo snel aan het woord kom. Er stonden twee debatten op de agenda, maar ik heb één interventie voorbereid, dus ik weet niet goed ...

De **voorzitter**: (...) twee inleidende betogen heeft en gezien het brede materiaal dat we voordien gekregen hebben, zal zij aandachtig naar uw vragen luisteren.

01.06 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Ik zal dan mijn volledige interventie geven.

Ten eerste begrijp ik niet waarom de regering en de Europese Commissie momenteel nog steeds geen beslissing hebben genomen. Terwijl de energierekeningen van de mensen exploderen, horen we discussies, beloftes en een hoop ronkende verklaringen, maar er zijn nog steeds geen nieuwe concrete maatregelen. De mensen hebben nu nood aan een blokkering van de energieprijzen. Wanneer komt u met iets concreets uit de bus?

We hebben reeds met de CREG gesproken over het prijsplafond voor gas. De maatregelen op Europees en Belgisch niveau zijn volstrekt onvoldoende, want ze hebben één zaak gemeenschappelijk, namelijk dat ze gericht zijn op het kalmeren van de energiebeurzen, om op die manier de markt te redden. Ze zouden echter de markt moeten aanpakken. U hebt trouwens ook in een interview gezegd dat het de bedoeling is de energiebeurzen te kalmeren. Dat zijn tijdelijke maatregelen die beperkt zijn in omvang en dus niet structureel zijn.

Uw eigen voorstel voor een dynamisch prijsplafond is daar het beste voorbeeld van, mevrouw de minister. U pleit er niet voor om de speculatie op de beurs aan banden te leggen, om de overwinsten van de gasproducerende landen aan te pakken of om te breken met de marktwerking die deze crisis veroorzaakt.

Nee, uw oplossing is dat Europa moet blijven concurreren met Azië, waardoor de Europese gasprijs nog verder kan stijgen zolang de gasprijs in Azië ook blijft stijgen.

U pleit niet voor het overstappen op langetermijncontracten en verkoopafspraken van staat tot staat, zoals we dat voor de liberalisering deden en waarbij de gasprijs in de langetermijncontracten vandaag nog altijd drie tot vier keer lager is dan de gasprijs op de beurs. Waarom houdt u daaraan vast? Waarom gaan we niet naar langetermijnafspraken? Wilt u op de beurs blijven met alle gevolgen van dien? De beurs is per definitie niet rationeel, zoals we in andere dossiers ook al hebben gezien.

Mevrouw de minister, uw voorstel is geen blokkering van de gasprijs, maar een soort van pseudoblokkade. Vandaag ligt de gasprijs op de Aziatische beurs op 150 euro per megawattuur. Dat is nog altijd tien keer meer dan een jaar geleden. Zelfs met dit dynamische prijsplafond zullen we ons blauw blijven betalen. Het grote verschil met Azië is echter dat meer dan 80 % van het aardgas daar via goedkope langetermijncontracten wordt geleverd. Zij kopen slechts een klein deel via de beurs. De gemiddelde aardgasprijzen voor langetermijncontracten liggen op 50 euro per megawattuur.

Wij willen daarom een echte prijsblokkering en een hard prijsplafond opleggen van 70 euro per megawattuur. Europa moet tegen de handelspartners zeggen dat we bereid zijn om vier keer meer te betalen dan vorig jaar, maar geen vijftien keer meer. Waarom komt er geen harde opstelling van Europa tegenover een land als Noorwegen of tegen de Verenigde Staten? De Verenigde Staten zijn trouwens de grote winnaar van deze hele crisis en de oorlog in Oekraïne.

Tachtig procent van het aardgas wordt in Europa via pijplijnen geleverd. Zeker voor het aandeel aan aardgas dat via pijplijnen wordt vervoerd staan wij niet zo zwak, want wij hebben als economisch blok toch wel veel macht. Noorwegen kan zijn gas niet zomaar ergens anders gaan verkopen, want dan kunnen ze het niet vervoeren. Die economische afhankelijkheid is dus wederzijds. Europa heeft dus de macht om in te grijpen in de markt. Men moet die macht ook willen gebruiken en tegen de belangen van de energiemultinationals in durven te gaan.

Mevrouw de minister, welke standpunten hebt u in de discussies op Europees vlak ingenomen? Ik heb een licht vermoeden dat niet alle landen dezelfde standpunten hadden.

Ik zou ook graag weten hoe u de situatie nu bekijkt. Europa heeft die fameuze sancties tegen Rusland ingevoerd. In het rapport van de CREG staan de winsten – ik ken ze niet van buiten – die Gazprom maakt. Vroeger hadden ze 40 % van het aandeel gas in Europa. Dat is nu nog maar 10 %, maar ze maken wel meer winst. Ik denk niet dat de kliek van Poetin door die sancties wordt getroffen. Het is wel duidelijk dat de gezinnen hier worden getroffen. Ook onze hele economie gaat onderuit. Ik wil dus graag weten of u nu spijt hebt van die sancties tegen Rusland en van de optie om van het Russische gas af te geraken. Dat keert zich uiteindelijk immers tegen ons.

Ondertussen speculeren de oorlogspoliteers ongestoord verder. Vandaag bereikte ons het bericht dat verschillende lng-tankers voor de Europese kusten liggen te wachten tot de prijzen verder stijgen. Men weigert dus gewoon om gas te leveren in de hoop dat er binnen enkele weken of maanden meer overwinst kan worden geboekt.

Wat betreft de overwinsten van de elektriciteitsproducenten, al sinds het begin van de crisis hameren wij op het feit dat er gigantische overwinsten worden geboekt, maar ook hier weigert u, of de Europese Commissie, structureel in te grijpen. Het prijsmechanisme waardoor de duurste centrale de prijs bepaalt, wordt niet aangepakt. Aan de prijsvorming in de elektriciteitssector wordt in de huidige voorstellen niet geraakt. De Europese Commissie stelde voor om alle overwinsten boven de 200 euro per megawattuur af te romen. Dat is absurd hoog. Dat betekent dat elektriciteitsbedrijven de stroom nog steeds vier keer duurder mogen verkopen dan vorig jaar.

De stroomprijs op de langetermijnmarkt heeft die drempel pas in juli 2022 overschreden, amper twee maanden geleden. Met andere woorden, alle overwinsten die de elektriciteitsbedrijven boekten tot en met juni 2022 zouden niet belast zijn mocht die drempel er niet zijn geweest. Bovendien zou die maatregel enkel gelden op de spotmarkt en niet op de langetermijnmarkt. De exploitanten van kerncentrales, die vandaag enorme overwinsten boeken, verkopen nog altijd 85 % van hun stroom via de langetermijnmarkt. Door die voorstellen van de Europese Commissie kan ENGIE nog altijd 9 miljard euro overwinst boeken zonder dat daaraan wordt geraakt, en dat terwijl u altijd hebt gezegd – en ik herinner u daar elke keer aan – dat

niemand zich in deze crisis mag verrijken.

Ik wil ook weten wat u vindt van die voorgestelde drempel van 200 euro per megawattuur. Vanaf welk bedrag moeten die overwinsten dan volgens u worden afgeroomd? Welk bedrag heeft België bepleit in de Europese Raad en bij de Europese Commissie tijdens de discussie van vorige vrijdag?

Ik las in het rapport van de CREG dat men u aanbeveelt om het koninklijk besluit van 16 juli 2002 aan te passen om te garanderen dat de offshore windparken met variabele ondersteuning vanaf volgend jaar geen uitzonderlijke winsten kunnen boeken en dat die overwinsten effectief kunnen worden afgeroomd, niet alleen wanneer ze geen steun meer krijgen. Bent u dat van plan? Indien ja, welke timing hebt u daarvoor voorzien?

Wat ik heel gek vond, is dat er dus wel een Europees akkoord was over het steunen van energiebedrijven. Zweden en Finland hebben al beslist om hun energiebedrijven voor maar liefst 33 miljard euro te steunen. Dat is vrij ongelooflijk. Als de mensen in betalingsproblemen komen, moeten ze hun plan trekken en wordt er niet daadkrachtig ingegrepen. Echter, als er bedrijven in betalingsproblemen komen, schieten de overheden onmiddellijk in actie. Dat toont toch duidelijk aan wie de echte macht in handen heeft. Zowel de Europese als de Belgische voorstellen zijn erop gericht de liberalisering te beschermen, terwijl de liberalisering net de oorzaak is van de crisis.

Wij willen dat de markt buitenspel wordt gezet en de beurzen uitgeschakeld worden. Concreet stellen we de volgende noodmaatregelen voor. De gasprijs moet worden geblokkeerd op 70 euro per megawattuur. We moeten overstappen op langetermijncontracten die bilateraal tussen de Europese Unie en producerende staten worden onderhandeld. Ten slotte moeten de elektriciteitsprijzen opnieuw gereguleerd worden op basis van de productiekosten. Zo kunnen we de energiefactuur van de gezinnen, zelfstandigen en kmo's halveren.

Die noodmaatregelen zijn broodnodig, maar we moeten verder gaan. De crisis toont ook aan hoe kwetsbaar de liberalisering ons energiesysteem heeft gemaakt. Het bewijst dat we een strategische sector zoals de energiebevoorrading niet kunnen overlaten aan de markt. We moeten die opnieuw in publieke handen nemen. Als we niet ingrijpen op de beurs en niet opnieuw publieke controle nemen over de energiesector, zullen we deze crisis nooit oplossen.

Hoe kijkt u, met kritische blik, naar die marktwerking? Vindt u ook dat de energiesector zo vitaal is dat we die in publieke handen moeten nemen? De heer De Croo zei ook al dat de markt niet werkt.

01.07 Bert Wollants (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb meerdere vragen ingediend, maar zal proberen om daarvan in dit betoog een geheel te maken.

Een eerste element gaat specifiek over alles wat te maken heeft met het prijsplafond, meer bepaald omdat het verre van duidelijk is op welk niveau men daarmee wil landen.

Ik begrijp uw insteek, u zegt dat we een voldoende groot blok zijn en niet hoeven af te wachten wat de prijs zal worden, aangezien we ook een aantal zaken kunnen doen. Tegelijkertijd hoor ik u zeggen dat u met het prijsplafond ook aandacht wilt hebben voor de Aziatische prijzen, om te vermijden dat het gas niet meer deze richting uitkomt. Dat we daarnaar moesten kijken, hebt u min of meer ook zo gezegd in een commissievergadering in maart. De vraag is dus waar u vandaag wilt landen, aangezien de prijsvork in de huidige situatie zowat 180 euro tot 200 euro omvat. Blijft het uw bedoeling om binnen die marge het prijsplafond te laten spelen?

Uiteraard, als de prijzen vervolgens op een aantal andere markten dalen, kunt u daarmee aan de slag gaan. De grote vraag blijft echter wat de andere wereldregio's op dat vlak zullen doen. In de afgelopen tijd hebben ook al enkele lng-tenders gelopen, waarvoor er in sommige gevallen helemaal geen inschrijvingen waren, omdat er meer gekeken wordt naar markten die bereid zijn om hogere bedragen te betalen. Daarom vraag ik waar u daarmee naartoe wilt?

U hebt ook aangekondigd dat, als er een prijsplafond komt, dit mogelijk een groepsaankoop noodzaakt om eventuele volumes te kunnen contracteren. Aangaande dat element is er nog niet veel vooruitgang geboekt op Europees niveau. Hebt u daarvoor eventueel een alternatief voorhanden? Aanvankelijk hebt u gezegd dat u tussen de Aziatische en de Europese prijzen een verschil ziet van ongeveer 120 euro per megawattuur. Het is mij niet duidelijk waar u dat verschil juist hebt gehaald, dus ik zou het wel interessant vinden als u dat

kunt duiden.

Van het Iberische model hebt u enkele nadelen aangehaald. In mijn vraag heb ik naar voren geschoven dat enkele van die nadelen het rechtstreekse gevolg zijn van het feit dat het model in slechts twee landen in Europa wordt gehanteerd. Bepaalde zaken zouden zich natuurlijk veel minder kunnen stellen op het moment dat het in heel Europa gebeurt. Die onderlinge uitwisseling en het weglekken van goedkope stroom naar andere landen zijn dan immers van een heel andere orde. Ik kan me wel voorstellen dat de verhouding tussen wat er vanuit de Unie wordt uitgevoerd via hoogspanningslijnen, van een andere orde kan zijn dan wat wij in principe kunnen doorsturen naar de ons omringende landen.

Een element dat daarmee samenhangt, is uiteraard de vraag of een dergelijk model niet een sterker signaal zou zijn dan het prijsplafond. Want als we daadwerkelijk uitkomen bij een prijsplafond – en volgens mij zei u vrijdag dat u ergens boven de Aziaten bleef – dan wil dat zeggen: ongeveer 180 euro per megawattuur. 180 euro voor gas betekent dat de elektriciteitsprijs minstens 360 euro zal bedragen. In het Iberische model zien we toch wel veel lagere bedragen. Dat zou ook een aantal andere effecten kunnen hebben. Het zou bijvoorbeeld een stimulans kunnen zijn voor de elektrificatie van verwarming. Als men op die manier een elektriciteitsprijs zou krijgen die een stuk lager ligt, dan wordt het businessmodel van een aantal technologieën, zoals warmtepompen, interessanter. Mogelijk zit daar dus ook wel een positief aspect aan.

Ik wil me enigszins verzetten tegen wat in Europese kringen af en toe naar voren geschoven lijkt te worden, namelijk dat er geen enkele maatregel mag worden genomen die potentieel het gasverbruik verhoogt. Eerlijk gezegd denk ik dat elke maatregel die de gasprijs verlaagt, er potentieel voor zorgt dat het gasverbruik verhoogt. Daar mogen we ons niet te veel achter verschuilen om niets aan de gasprijs te doen, want dan rijden we onszelf compleet vast en raken we er niet meer uit.

We moeten ook kijken naar andere methodes die bijvoorbeeld infrastructureel mogelijk zijn om onze situatie te verbeteren. We weten bijvoorbeeld dat Fluxys vorig jaar al een investeringsbeslissing heeft genomen om de hervergassingscapaciteit uit te breiden. Dat was met het doel om dat in een eerste fase tegen 2024 te doen. Zou het ons helpen als er daar een versnelling plaatsvindt? Is zo'n versnelling ook daadwerkelijk mogelijk in dat verband?

Hetzelfde verhaal voor de bijkomende gasleiding tussen Desteldonk en Opwijk die werd aangekondigd en waarnaar u in de commissie al verwees. Zorgt die ervoor dat wij een betere rol kunnen opnemen in dat hele verhaal, zodat de gemiddelde gasprijzen wat naar beneden kunnen? Helpt dat ook om de congestie die er is, van west tot oost, aan te pakken? Het netwerk is vooral een oost-westnetwerk, zeker dieper in Europa.

Wat de besparingdoelstellingen voor elektriciteit en gas betreft, meen ik dat wij moeten bekijken welke de meest aangewezen manier is om die aan te pakken. Ik kan mij voorstellen dat er op sommige momenten geen nood zal zijn aan het beperken van het elektriciteitsverbruik, bijvoorbeeld in de daluren, op het moment dat er veel wind is, en dat soort zaken meer. Maar in de piekuren kan dat natuurlijk wel het geval zijn. Verwacht u dat daarvoor maatregelen zullen worden genomen? In welke mate werkt het ene het andere tegen? Bepaalde maatregelen die ons van het gas willen afhelpen, hebben immers in zich dat zij meer op het elektriciteitsgebruik gericht zijn. Hoe ziet u dat? Waar wilt u daarmee naartoe?

Wat het afkomen van de overwinsten betreft, heeft de regering beslist dat zij met het principe wel akkoord gaat. Zij geeft zich nu een maand de tijd om maatregelen uit te werken. Kunt u ons een overzicht geven en zeggen waar u daar vandaag mee staat? Dat is eigenlijk niet zo duidelijk. Ik heb begrepen dat de regering het vooral eens is om die maatregelen geen belasting te noemen maar een bijdrage, na insteek van minister De Sutter.

Wat staat er vandaag op de planning? Wat zult u effectief doen, gelet op de complexiteit van een aantal zaken? Zeker voor de gasector lijken maatregelen mij niet altijd evident. Ik wil dus graag weten waar u vandaag staat, want de tijd tikt natuurlijk. In principe zou er, als wij anderhalve maand verder zijn, een oplossing moeten liggen waarmee u aan de slag kunt gaan.

Dan zijn er de maatregelen inzake contracten en dergelijke. Wat is daar mogelijk? U verwees reeds naar het standaardcontract. Als ik goed ben geïnformeerd, is dat vandaag in Nederland het enige contract zonder verbrekingsvergoeding. Het werd door de Nederlanders uitgewerkt als een semivast contract. Als ik me niet vergis, indexeert men daarmee tot twee keer per jaar. Dat lijkt mij niet tot grote resultaten te leiden. Doet men dat op een ogenblik met een hogere prijs, dan zit men daar een half jaar aan vast. Om die reden heeft

men volgens mij inzake het sociaal tarief gezegd dat er vaker zou worden geïndexeerd, wat nadien effectief is gebeurd.

Het is absoluut van belang om de leveranciers aan boord en overeind te houden. Immers, als er een aantal grote leveranciers omvalt, dan heeft dat gevolgen voor de 60 % vaste contracten in de markt: men heeft dan niks aan zijn vast contract. Ik pleit voor gerichte maatregelen om dit goed te laten gebeuren.

Ik begrijp dat er bij het kader van de voorfinanciering van het sociaal tarief nog vragen zijn, van de leveranciers bijvoorbeeld: dekt dit vandaag de zaken voldoende af? Zeker wanneer de regering overweegt het sociaal tarief nog uit te breiden. Is dit de beste manier om daarmee om te gaan? Voor de middengroep die net buiten het sociaal tarief valt, is het toch wel noodzakelijk dat men iets onderneemt.

Op langere termijn rijst ook de vraag of er nog maatregelen komen om meer nucleaire centrales langer open te houden. Ik heb gezien dat u in de pers gezegd hebt dat u dat niet wenst te doen omdat het een aantal winters zou duren om daar te geraken. U hebt toen wel verwezen naar de uitrol van offshore. In de tabellen die u zelf ter beschikking stelt, heb ik echter kunnen lezen dat de eerste fase, van 700 megawatt, in het laatste kwartaal van 2027 operationeel zou zijn.

Deze twee zaken kunnen voor mij perfect complementair zijn. Voor het ene is de tijd echter een probleem en voor het andere doet men alsof de offshore windmolens er al bijna staan. Ik wil van u dus graag vernemen hoe u dat ziet? Het zal in de huidige situatie niet onmiddellijk een grote schok geven. Als gevolg van de verdwijning van heel wat capaciteit uit de markt zullen echter duurdere centrales moeten worden aangeschakeld. Daar kan de schok wel een effect hebben. Ik had dus graag van u vernomen welke stappen daar worden gezet?

Als laatste element wil ik graag aanhalen dat het belangrijk is om de gezinnen overeind te houden, maar uiteraard ook alle bedrijven. We mogen namelijk niet in de val trappen een groot deel van onze industrie stil te leggen en de mensen die daar werken naar huis te sturen. We zullen namelijk vervolgens vaststellen dat ze hun energiefacturen nog minder zullen kunnen betalen. Er kunnen dus ook economisch heel wat klappen vallen die schade berokkenen die later nog moeilijk te herstellen is. Kijkt u voor deze sector enkel naar het gasplafond of hebt u ook andere zaken voor ogen die kunnen bewerkstelligen dat de mensen niet technisch werkloos worden, met alle gevolgen die daaraan gekoppeld zijn?

Dat waren een aantal van mijn vragen, mijnheer de voorzitter. Ik kijk uit naar de antwoorden van de minster.

01.08 Malik Ben Achour (PS): Madame la ministre, je vous remercie de votre commentaire et de votre débriefing.

J'entends que la Commission européenne a été chargée de fournir, dans de brefs délais, une proposition pour plafonner l'ensemble des prix des importations gazières en Europe. Il s'agit d'une décision que nous appelions de nos vœux depuis de très nombreux mois. Nous nous réjouissons donc qu'un consensus se soit manifestement dégagé sur le sujet au niveau européen. Un délai pour la mise en place de cette mesure a-t-il déjà été évoqué? Je crois qu'une réunion est prévue fin septembre. Nous espérons vivement qu'une proposition ambitieuse pourra être adoptée dans ce délai.

J'aimerais aussi obtenir des précisions sur l'une de vos déclarations, madame la ministre. Selon vous, un plafonnement européen du prix du gaz pourrait réduire de 770 euros par an la facture. Sur la base de quelle facture annuelle et de quel montant de plafond avez-vous fondé votre estimation? Quels sont les chiffres dont on parle? Vous semblez comparer ce plafonnement à celui mis en place en Espagne et au Portugal. Or, on sait que ces mécanismes sont vraiment différents. Lorsqu'il a soutenu la proposition de plafond européen, le premier ministre avait évoqué un montant de 120 euros/MWh. Avez-vous repris cette position? Serait-il également possible d'avoir l'estimation de l'impact sur la facture non plus en chiffres absolus mais en pourcentage? Ce serait intéressant et peut-être plus parlant.

Par ailleurs, je souhaiterais en savoir plus sur les difficultés à mettre en place en Belgique voire au niveau européen une mesure similaire au bouclier tarifaire français. Quels sont les éléments qui rendraient difficile la mise en œuvre d'un tel bouclier tarifaire ou d'un mécanisme comparable?

En outre, nous vous demandons d'être particulièrement attentive aux délais ainsi qu'aux possibles oppositions de la Commission européenne. Je ne cache pas qu'il est inquiétant de constater que la

Commission européenne avait proposé aux États membres, dans le document qui leur avait été transmis la semaine dernière, de plafonner uniquement les importations de gaz russe.

Or cette note indiquait clairement qu'une telle mesure ne pourrait au mieux n'avoir qu'un effet indirect sur les prix. Nous vous appelons donc à faire preuve d'un maximum de fermeté et à ne pas fléchir sur ce point. Je pense avoir compris, au terme du Sommet de vendredi, que cette proposition n'avait pas été retenue par le Conseil et que l'enjeu était maintenant le plafonnement de l'ensemble des prix gaziers.

Pour ce qui concerne les autres mesures avancées par la Commission et/ou discutées lors du Conseil, j'aurais souhaité en savoir plus sur la proposition de mettre à contribution un grand nombre de producteurs d'énergie principalement nucléaire et renouvelable. Un avant-projet de la Commission évoquait une limite de 200 euros/MWh au-delà de laquelle les bénéfices engendrés feraient l'objet d'un écrémage. Confirmez-vous ce chiffre? Quelle est votre position sur ce plafond? Ce plafond permettrait toujours aux producteurs de réaliser d'importants bénéfices. Défendez-vous un abaissement de ce plafond à un autre niveau, compte tenu notamment de la crise que nous traversons actuellement?

J'en viens à un point qui est un peu moins clair, un peu plus obscur. Plusieurs sources indiquent que la Commission travaille sur une initiative visant à limiter les bénéfices extraordinairement élevés que les entreprises du secteur fossile réalisent. Cette initiative permettrait de toucher les acteurs échappant à la précédente mesure, à savoir l'ensemble des entreprises des secteurs du pétrole, du gaz et du charbon. Pourriez-vous confirmer que ce projet est bel et bien sur la table et nous en dire plus sur la hauteur de cette contribution? Dans quelle mesure et sous quelles échéances cette initiative pourrait-elle participer au financement des aides à la population?

Enfin, je souhaiterais vous entendre sur le projet d'achat groupé de gaz au niveau européen, qui a été annoncé en grande pompe et défendu par la Belgique. Nous devons constater que, manifestement, les choses prennent du temps. Plusieurs pays ont engagé des initiatives en solitaire pour l'importation de GNL. L'Italie l'a fait avec l'Algérie, l'Allemagne avec le Canada. Quelles perspectives avons-nous en la matière? L'Europe avance-t-elle comme prévu? Une mise en œuvre peut-elle être attendue à court terme? La Belgique doit-elle renforcer des partenariats de sa propre initiative? Y a-t-il lieu que nous avancions, nous aussi, de manière un peu plus individuelle, comme d'autres l'ont fait? Nous souhaiterions, bien sûr, que l'action européenne se concrétise rapidement. Reconnaissons toutefois que les initiatives individuelles de ces pays n'envoient pas un bon signal et qu'il ne faudrait pas attendre trop d'une mesure qui semble mettre beaucoup de temps à être implémentée.

01.09 Marianne Verhaert (Open Vld): We liggen uiteraard allemaal wakker van deze problematiek. Heel Europa snakt naar lagere energieprijzen. In uw toelichting hebt u al heel wat vragen beantwoord die ik had ingediend, waarvoor dank.

Hebt u een concrete timing voor de landing van de commissie?

In afwachting van de Europese maatregelen proberen nagenoeg alle lidstaten wat soelaas te brengen voor de eigen burgers of toch zeker te vermijden dat het licht en de verwarming uitvallen deze winter. Europa moet een belangrijke rol spelen, maar de individuele lidstaten kunnen de druk toch wel verlagen op de burgers en zeker ook de bedrijven, hoewel wij als klein België de internationale Europese prijs niet zullen drukken.

Welke bijkomende acties wilt u nemen? Waar ligt voor u de prioriteit? In welke mate zijn deze op korte of middellange termijn implementeerbaar? Hoe zullen ze de prijzen kunnen temperen?

Hoe structureel zijn deze maatregelen in het kader van de bredere energietransitie op langere termijn?

Welke rol kan een uitbreiding van het sociaal tarief spelen? Hoever staat het met de herziening van het sociaal tarief?

Ten slotte, hoever staat het met een overwinstheffing in de energiesector?

01.10 Leen Dierick (cd&v): We voeren vandaag een heel belangrijk debat. We zitten in een ongeziene energiecrisis, waarbij mensen wakker liggen van hoe zij hun factuur nog kunnen betalen. In het weekend werd ik nog aangesproken door twee vriendinnen. De ene had een voorschotfactuur gekregen van 800 euro,

bij de andere was het 1.200 euro per maand. Dat zijn bedragen waar men letterlijke en figuurlijk van wakker ligt. Ze vragen zich af hoe ze dit nog kunnen betalen. Niet alleen de gezinnen, maar ook de zelfstandigen worden zwaar getroffen. Denk maar aan de bakker om de hoek, die zijn energiekosten drastisch omhoog ziet gaan. Hij is nog maar net bekomen van de coronacrisis en dan komt dit.

Uiteraard heeft de federale regering de afgelopen maanden niet stilgezeten. Zij heeft al heel wat maatregelen genomen om de energiefactuur onder controle te krijgen, die wij ten volle ondersteunen. Ik zal ze niet opsommen, want we kennen ze allemaal. We moeten alert blijven en op zoek blijven gaan naar nieuwe maatregelen, maar we moeten er vooral ook eerlijk en open over communiceren. De overheid kan veel doen, maar helaas niet alles, aangezien de mogelijkheden van de overheid beperkt zijn.

De overwinsten moeten daarentegen zeker wel worden aangepakt. Daarover is er al vaak gediscussieerd van gedachten gewisseld. Die overwinsten bezorgen een wrang gevoel. Enerzijds zijn er de gezinnen en de bedrijven die ploeteren om het hoofd boven water te kunnen houden, anderzijds zijn er bedrijven waar de winst als een tsunami binnenstroomt. Die overwinsten moeten worden aangepakt en afgeroomd ten voordele van onze gezinnen en bedrijven. Dat moet uiteraard op een juridisch correcte en waterdichte manier gebeuren. Het heeft immers geen zin om wetgeving te maken die niet standhoudt. De overwinsten van de kerncentrales worden al gedeeltelijk afgeroomd via de repartitiebijdrage. Die kan nog worden verhoogd, dat stond deze ochtend ook in de powerpointpresentatie van de CREG. Wat ons betreft moet dat op tafel worden gelegd bij de bespreking van de levensduurverlenging van de kernreactoren.

Mevrouw de minister, kunt u bevestigen dat dit nog steeds op tafel ligt en dat dit verder wordt besproken bij de komende onderhandelingen? Ook op het Europese niveau wordt een voorstel besproken om die overwinsten af te romen. Kunt u daarvan een stand van zaken geven? Zal er een uitbreiding van de repartitiebijdrage komen? Op welke manier kan het Europese voorstel voor ons land ook een hulp zijn? Welke timing wordt hiervoor vooropgesteld?

Ik wil even ingaan op het sociaal tarief, dat werd uitgebreid en verlengd. Dat was een noodzakelijke en snel in te voeren maatregel, maar die botst ook op zijn limieten en zijn draagkracht. We moeten het sociaal tarief in zijn huidige vorm kritisch durven bekijken en onderzoeken of er geen structurele maatregelen genomen kunnen worden om het sociaal tarief te hervormen.

Cd&v heeft hier reeds een denkoefening over gemaakt en we hebben het voorstel gedaan om mensen die genieten van het sociaal tarief structureel te ondersteunen door de plaatsing van zonnepanelen. Op die manier wordt minder verbruikt, komt er meer hernieuwbare energie bij en doen wij ook iets structureels. Wij beseffen uiteraard ook dat daarvoor dient te worden samengewerkt met de regio's.

Ongetwijfeld zijn nog andere hervormingen van het sociaal tarief mogelijk en wordt daaraan momenteel ook gewerkt. Ik had echter graag vernomen wat momenteel ter zake wordt gedaan en wanneer wij daarvan iets mogen verwachten. Graag kreeg ik daarover meer informatie.

Het sociaal tarief is een goede maatregel voor de mensen die het kunnen gebruiken en daaronder vallen. Wij stellen echter helaas vast dat de vele mensen die net uit de boot vallen het bijzonder lastig krijgen en met de handen in het haar zitten. Het verschil tussen het al dan niet van het sociaal tarief kunnen genieten, kan op jaarbasis ongeveer 7.000 euro bedragen, wat heel veel is voor de mensen die net buiten de maatregel vallen. Sommigen vragen zich dan ook af of het wel de moeite waard is dat zij gaan werken en of het niet beter zou zijn dat zij stoppen met werken. In dat geval kunnen zij immers wel sociale maatregelen krijgen. Een bedrag van 7.000 euro is immers veel. Net dat moeten wij vermijden. Wij moeten dus bekijken op welke manier wij de mensen die niet van het sociaal tarief kunnen genieten, kunnen ondersteunen.

Een van de pistes die op tafel liggen, is blijkbaar een basispakket voor gas voor de mensen die geen sociaal tarief toegekend krijgen. Kunt u daarover meer informatie geven? Wat is de timing om daaraan voort te werken? Zal het basispakket voor iedereen gelden of zal het voor een bepaalde groep van toepassing zijn? Is er al een berekening gemaakt van de kostprijs die de maatregel met zich zal brengen? Wat met gezinnen die hun woning niet met gas verwarmen maar met elektriciteit of stookolie? Hoe zullen die mensen de hand worden gereikt? Wij kijken zeker en vast uit naar de nadere info daarover.

De federale overheid heeft al heel wat maatregelen getroffen. Wij verwachten uiteraard dat elk politiek niveau maatregelen treft om de energiefactuur onder controle te krijgen. Er zal sowieso moeten worden samengewerkt om de huidige crisis verder aan te pakken.

Met de regio's moet worden bekeken op welke manier wij de mensen meer kunnen stimuleren om minder energie te gebruiken. Dat is nog altijd de goedkoopste manier. Er moet dus veel meer worden ingezet op energie-efficiëntie. Is er recent nog overleg geweest met uw regionale collega's om ter zake maatregelen te treffen? Kunt u daarover meer duiding geven? Uiteraard kijken wij ook naar het Europese niveau.

De voorbije weken hebt u meermaals gepleit voor een algemeen prijsplafond op gas, niet alleen op het Russische gas. Niet alle lidstaten stonden daarvoor open. U hebt daarnet gezegd dat er weerstand was. Vrijdag was er echter opeens witte rook, want op uw sociale media konden we lezen: "Het prijsplafond voor gas is binnen." Ik hoorde nog net niet de toeters van de hoerastemming. Dat was dus goed nieuws.

Vandaag lezen we in de kranten echter dat het algemeen prijsplafond er deze week al zeker niet komt, dat er toch meer tijd nodig is, dat men experts vraagt om dit verder uit te werken en dat het een zeer moeilijke evenwichtsoefening zal zijn. Dat staat wat in contrast met de hoerastemming die vrijdag op uw sociale media was te lezen. Tussen de lijnen lees ik in de krant immers dat er nog onzekerheid is en dat het veel genuanceerder is dan de loutere stelling dat het prijsplafond voor gas binnen is.

Mevrouw de minister, de mensen en de bedrijven zitten echt niet te wachten op valse hoop. Zij snakken naar concrete maatregelen. Ik vraag u om alleen te communiceren als er absolute zekerheid is. Daarom, kunt u absoluut bevestigen dat het prijsplafond op gas er daadwerkelijk komt en wanneer precies? Als mensen horen dat het prijsplafond binnen is, verwachten zij dat dit onmiddellijk op hun factuur te zien zal zijn.

Ik heb begrepen uit de laatste informatie dat dit nog niet voor deze week zal zijn. Ik kreeg dus graag duidelijkheid over de timing. We hopen dat het er komt, maar ik denk dat het heel belangrijk is dat we open, transparant en eerlijk communiceren, zeker in een crisis als deze.

Op Europees niveau werd ook een vrijwillige vermindering van het gasverbruik met 15 % besproken. Kunt u hierover meer duiding geven? Is het vrijwillig of verplicht? Wat betekent dat concreet voor België? Hoe zal dat naar de verschillende regio's worden doorgerekend? Wie zal wat voor zijn rekening moeten nemen? Ik vermoed dat daarover ook nog veel overleg zal moeten worden gepleegd. Ik kreeg daarover dus graag meer duidelijkheid.

Tot slot wil ik ook mijn bezorgdheid uiten over de toestand bij de leveranciers. Zij moeten het sociaal tarief voorfinancieren, maar zij worden geconfronteerd met steeds meer klanten die het moeilijk hebben om hun energiefactuur te betalen. Zij komen dus ook onder druk te staan. We moeten vermijden dat nog meer energieleveranciers over de kop gaan, want daar is niemand mee gebaat. Welke maatregelen voorziet u om hen nog meer te ondersteunen?

01.11 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, een jaar geleden konden wij ons niet voorstellen dat de prijzen van vandaag die van toen zouden doen verbleken. Die prijzen ontwrichten onze gezinnen en onze bedrijven. Het is terecht dat we hierover in de commissie al verschillende keren een debat hebben gevoerd. Mensen liggen daarvan wakker, en hoe complex het ook is, zoals deze ochtend is gebleken uit de uiteenzetting van de CREG, we moeten samen naar oplossingen zoeken. In dat opzicht ben ik dan ook enorm gechoqueerd als ik sommigen hier de sancties tegen de Russische agressor in vraag hoor stellen.

Daarnaast ben ik het ook niet eens met degenen die zeggen dat er nog niets is gebeurd. Integendeel, ik zie een federale regering die ervoor koos om snel in te grijpen en om op regelmatige basis dat wat werd ingevoerd te evalueren, herbekijken en eventueel bij te sturen.

Ik heb een aantal vragen daarover, die ik opdeel in vier thema's.

Het eerste is het Europese luik. Volgens mij is samenwerken een sleutelwoord in deze crisis. Europa is een heel sterke hefboom om te kunnen ingrijpen op de prijzen. U hebt maanden gewerkt aan een breed draagvlak om op Europees niveau na te denken over een prijsplafond. De Europese ministerraad is u vrijdag daarin gevolgd en heeft de Europese Commissie de opdracht gegeven om een prijsplafond op alle soorten gas uit te werken.

Daarover gaan mijn eerste vragen. Welk concreet mandaat kreeg de Europese Commissie? Tegen wanneer wordt het concrete voorstel van de Commissie verwacht? Zoals u daarnet al zei in uw inleidende toelichting, waren er 15 ministers van Energie die dat heel hard steunden, terwijl anderen zich daar niet over uitspraken

en twee ertegen gekant waren. Hoe kunnen wij nog proberen om ook hun het nut van een dergelijk prijsplafond te doen inzien?

Het tweede thema waarbij ik even wil stilstaan, is de energiebesparing, waarop door het federaal niveau ook al sterk ingezet wordt, net als op de productie van hernieuwbare energie. Zo gaat de temperatuur van de airco wat hoger, die van de verwarming wat lager en worden lichten gedoofd. Op de daken van overheidsgebouwen, Infrabel en de NMBS moeten versneld zonnepanelen worden aangebracht. Daarover heb ik de bevoegde ministers aangesproken. Immers, u wordt vandaag ondervraagd, maar wij mogen niet vergeten dat voor de aanpak van deze energiecrisis meerdere ministers hun duit in het zakje kunnen doen. Ik heb de bevoegde ministers ondervraagd over de huidige stand van zaken van hernieuwbare-energieproductie. Op dat vlak wordt heel wat potentieel nog niet aangeboord. Kunnen concrete doelstellingen per jaar op het vlak van hernieuwbare-energieproductie helpen om daarvoor de nodige budgetten vrij te maken bij de komende begrotingsbespreking?

De regering engageert zich voor een gesprek met het bedrijfsleven om hernieuwbare-energieproductie en energiebesparing te stimuleren. Welke initiatieven zullen daartoe concreet worden genomen? Weet u wat uw collega-ministers eventueel zullen doen?

Een derde thema is het sociaal tarief. De studie van de CREG, die we vanmorgen toegelicht kregen, en onderzoek van de KU Leuven hebben aangetoond dat het sociaal tarief drama's heeft vermeden. Vooral gezinnen in de eerste twee inkomensdecielen zien hun koopkrachtverlies sterk gecompenseerd. Dat komt door het systeem van sociaal tarief, dat uitgebreid werd, en door de automatische indexering. Die systemen moeten we dus zeker versterken in plaats van af te breken.

Er bereiken mij echter berichten van gezinnen die net uit de boot vallen van het huidige systeem. Ik vernoem een concrete situatie als voorbeeld. Een kind met een handicap kan slechts gedomicilieerd worden bij één ouder, waardoor de andere ouder geen recht heeft op het sociaal tarief. Zulke voorbeelden geven aan dat we met het sociaal tarief misschien nog fijnmaziger te werk moeten gaan.

De regering kondigde alvast aan een meer getrapt systeem uit te werken. Hoe zal dat eruitzien? Hoeveel meer gezinnen zouden op die manier geholpen kunnen worden? Wat is er nodig om de automatische rechtentoekenning uit te breiden? Zet de regering daartoe stappen?

Tot slot wil ik nog even stilstaan bij enkele andere maatregelen die ook naar voren werden geschoven in de voorbije weken.

Ik wil in eerste instantie zeggen dat het voor onze fractie zeer belangrijk is dat men bij elke maatregel die uitgewerkt wordt, gericht te werk gaat. Zij die het het meest nodig hebben, moet men het hardst ondersteunen. Dat wil niet zeggen dat men andere mensen niet moet ondersteunen, maar dat is voor ons wel heel belangrijk.

De eerste minister kondigde de uitwerking van een basispakket gas aan voor wie niet onder het sociaal tarief valt. Hoe staat u tegenover dat voorstel? Hoe zal dat werken in combinatie met het uitgebreide sociaal tarief? Zal ook hiervoor gekeken worden naar het basisinkomen?

Ik wil eindigen met hetzelfde als waarmee ik daarnet, toen het over de CREG ging, geëindigd ben. Deze federale regering heeft al een aantal maatregelen genomen. Er moet echter ook naar de deelstaten gekeken worden. Ik roep de Vlaamse regering opnieuw op liever vandaag dan morgen doortastende maatregelen te nemen. Het is duidelijk dat er zaken kunnen gebeuren op het regionale niveau. Die zaken moeten nu in gang gezet worden, want dat is wat onze gezinnen en onze bedrijven vragen.

01.12 Kris Verduyckt (Vooruit): Mevrouw de minister, een jaar geleden zijn de prijzen stevig beginnen stijgen. Ik vrees dat de echte energiecrisis echter pas nu algemeen gevoeld wordt. U hebt het zelf gezegd: vele gezinnen worden vandaag nog beschermd door een vast contract. Dat was in het afgelopen jaar zeker nog het geval, maar vandaag worden steeds meer gezinnen geconfronteerd met enorme voorschotfacturen. In mijn stad is er bijvoorbeeld een ijsstadion dat sluit. Er zijn bedrijven die hun productie stilleggen. Dat maakt de crisis steeds tastbaarder.

Het is goed dat er maatregelen genomen zijn als het sociaal tarief en de verlaging van de btw. Het is goed dat u massaal inzet op hernieuwbare-energiewinning, onder andere op zee. Het is goed dat u al maanden

tegen Europa roept dat deze energiemarkt niet meer werkt en dat er een prijsplafond moet komen voor gas. Dat heeft geleid tot een akkoord, al hoor ik nu dat sommigen dat opnieuw in twijfel trekken. Goed, wij zullen zien of sommigen daarmee zullen wachten tot de Europese economie helemaal omvalt. Ik zal mij in elk geval niet druk maken over het feit of u al dan niet iets te enthousiast gereageerd hebt. Dat is niet belangrijk. Het is goed dat u en de eerste minister zich dit dossier al maanden geleden hebben aangetrokken.

Mevrouw de minister, wat de overwinsten betreft blijf ik wel op mijn honger zitten. Wij vragen al maanden dat de regering met een oplossing komt. Zelf hebben wij eind april een koopkrachtbijdrage op tafel gelegd voor alle bedrijven die zich door deze crisis verrijken. Dat iemand die zonder enige echte verdienste of moeite meer geld binnenhaalt op een moment dat iedereen het moeilijk heeft, kan voor ons gewoon niet.

Ik begrijp dat Europa die visie ook begint te volgen, maar ik vind wel dat wij ons niet achter Europa mogen verstoppen. Wij vragen dus wat de regering in dezen zal doen. Overwinsten zijn niet alleen unfair, we hebben dat geld ook hard nodig om gezinnen en bedrijven die in betalingsmoeilijkheden komen, te helpen. Ik ben het eens met mevrouw Buyst dat Vlaanderen absoluut uit zijn schelp moet komen. Overwinsten zijn echter een federale bevoegdheid en daar moeten wij een oplossing voor vinden.

Over het sociaal tarief is al veel gezegd. Het beschermt goed, dat klopt. De cijfers van mevrouw Dierick zijn stevig, maar ik heb een andere berekening. Alleszins is er een groot verschil tussen degenen mét en degenen zónder sociaal tarief. Iedereen voelt aan dat er iets moet gebeuren. Vooruit wil de doelgroep van het sociaal tarief groter maken. Dat kan met een getrapt systeem, zoals bijvoorbeeld een sociaal tarief zonder gelimiteerde stijging, zoals vroeger, net onder de commerciële markt. Ook in dat geval zou het voor de mensen nog een groot voordeel bieden. Ik las bij de CREG over het tussentarief. Hoe denkt u daarover? Verder sluit ik mij aan bij de reeds gestelde vragen over het basispakket, graag uw mening daarover.

U stelde mij een vraag. Toegegeven, ik speel met mijn zoon als eens met LEGO. De bouwplannen van LEGO zijn voor mij helderder dan de facturen van onze energieleveranciers vandaag. De energieleveranciers zijn niet de vijand, dit in tegenstelling tot de ideeën van heer Warmoes. Ook voor hen is deze crisis geen geschenk. We hebben er niets aan om naast elkaar heen te werken. In Brussel bieden vandaag nog twee leveranciers nieuwe producten aan. Als er daar eentje van omvalt, is er geen sprake meer van een vrije markt. We moeten samen met de leveranciers nagaan wat er moet gebeuren. Er werden vandaag pistes op tafel gelegd als standaardcontract en modaliteiten van een vast contract met verbrekingsvergoeding. Enthousiast word ik daar niet van, maar het moet wel bespreekbaar zijn. Dan moet er natuurlijk van hen ook wel de bereidheid zijn om te werken aan die onleesbare facturen. Mijn vraag aan u is dan ook hoe u naar deze discussies kijkt en wat we volgens u moeten doen?

Tot slot, ziet u boven op de maatregelen die de federale regering al genomen heeft nog extra mogelijkheden? Ik ben er namelijk vast van overtuigd dat er straks gezinnen en bedrijven bij ons zullen aankloppen die gewoonweg hun facturen niet meer kunnen betalen. In andere landen zie ik de eerste maatregelen daartegen verschijnen. Denkt deze regering daarover na?

01.13 **Reccino Van Lommel** (VB): Mijnheer de voorzitter, collega's, de huidige energiecrisis heeft me alvast twee zaken geleerd.

Eerst en vooral moeten we vaststellen dat afhankelijkheid nergens toe leidt. Dit is een typisch voorbeeld van hoe we ervoor moeten zorgen dat we de bevoorradingszekerheid, zeker van elektriciteit, in de toekomst zoveel mogelijk in eigen handen houden. Dat kunnen we doen door energiezelfstandigheid. Het moet in de komende periode absoluut zaak zijn om zoveel mogelijk strategisch onafhankelijk te zijn.

Het tweede punt dat ik heb geleerd, is dat we voorzichtig moeten zijn. Voorzichtig om, bij geopolitieke spanningen en bepaalde gebeurtenissen in de wereld, vanuit Europa sancties te nemen waarvan 500 miljoen mensen het slachtoffer zijn en dit nu met duizenden euro's per jaar in hun energiefactuur voelen. Voor alle duidelijkheid en alvorens collega's dadelijk iets anders beweren: uiteraard veroordeel ik de oorlog volledig. Toch vraag ik om voorzichtigheid en om zeker geen sancties te nemen die onze burgers in Europa harder treffen dan diegenen die getroffen moeten worden.

Binnen Europa en de onderhandelingen die hebben plaatsgevonden, zijn er uiteraard tegenstrijdige belangen. Het woord ethiek is daarbij gevallen. Ethiek is één zaak, totdat uiteraard de macht van het geld speelt. We zien dat de gasprijzen in de Verenigde Staten een tiende van onze prijs bedragen. In Azië is het de helft. Onze bondgenoten zouden op dit moment de VS, Noorwegen, Qatar en dergelijke moeten zijn,

maar toch zien we dat ook zij zich verrijken ten koste van onze gezinnen en bedrijven.

Mevrouw de minister, een zwaluw maakt natuurlijk de lente niet. Wat er in Europa bereikt werd over de dynamische maximumprijs is zeker een goede zaak. Dat was noodzakelijk en als individueel land hadden we dat uiteraard niet kunnen doen. Het is echter slechts een stap in een zeer groot geheel.

Het valt ook allemaal nog af te wachten. Er wordt namelijk altijd gekeken naar de geopolitieke spanningen en de oorlog in Rusland en Oekraïne.

Ik las echter in juli dat Europa de gasbevoorrading uit Azerbeidzjan zal verdubbelen. We stellen nu echter vast dat daar ook een oorlog gaande is en dat er vandaag nog gecommuniceerd werd dat er 49 soldaten gesneuveld zijn. Men kan zich dan de vraag stellen wat nu eigenlijk de ideale oplossing is.

Ik hoorde daarnet de collega van cd&v zeggen dat we moeten oppassen om geen valse hoop te geven. Dat past in het typische plaatje van de spanningen tussen de regeringspartijen. Ik had daarnet het gevoel dat Sammy Mahdi *in da house* was.

Ik denk hoe dan ook, mevrouw de minister, dat er veel werk op de plank ligt. De CREG was daarnet ook heel duidelijk. Onze buurlanden zijn op energievlak beter gereguleerd dan wij. Ik vind dat een spijtige zaak, maar ik denk dat we deze vaststellingen moeten gebruiken om de inhaalbeweging te maken en er iets mee te doen.

We hebben ook allemaal moeten vaststellen dat we begin juni al wisten wat we nu weten. De gas- en elektriciteitsprijzen zouden namelijk verder exploderen. Toch bleef het heel de zomer lang opvallend stil. Net wanneer de kinderen opnieuw naar school gaan, verschijnen heel wat politieke verklaringen en komen de partijen uit een soort zomerslaap. Dat is bijzonder zuur voor de mensen. Deze zomer had er moeten worden voortgewerkt aan een aantal belangrijke oplossingen ter zake.

Ik begrijp dat het een bijzonder complex dossier is, waarbij de antwoorden niet met een vingertip gegeven kunnen worden. Toch wordt er altijd maar gezegd dat er verschillende pistes op tafel liggen. Afgelopen zondag nog hebben u en de heer Van Peteghem dat verklaard in *De Zevende Dag*. Er worden echter geen knopen doorgesneden. Kom dan toch eens overeen om die knopen door te hakken. De mensen liggen immers effectief wakker van hun energiefactuur. Er wordt wel gezegd dat op dit ogenblik 60 % nog een vast contract heeft, maar er zijn ook bijzonder veel mensen die hun voorschotfacturen naar 500, 1.000 of zelfs meer euro per maand zien stijgen.

Uw persconferentie naar aanleiding van het Overlegcomité, waarbij de deelstaten betrokken waren en waarop de eerste minister grotendeels het woord heeft gevoerd, was bijzonder mager. Het ging enkel over de verlenging van de bestaande maatregelen. We hebben niks nieuws gehoord. Het was teleurstellend. De mensen zaten thuis gekluisterd aan hun scherm om te horen wat ze zouden kunnen doen om hun energiefactuur betaalbaar te houden. Er kwam echter niks. De enige boodschap was dat we ons er samen doorheen zouden slaan. Niemand weet echter hoe een uitbreiding van het sociaal tarief er zou uitzien. Niemand weet wat u zal doen met overwinsten. Er werd eigenlijk niet echt iets gecommuniceerd.

Tijdens de hoorzitting met de CREG haalde ik al aan dat een uitbreiding van het sociaal tarief een bepaalde moeilijkheid inhoudt met de bepaling van de parameters om dat mogelijk te maken. Er zal altijd een bepaalde categorie zijn die uit de boot valt en die het ook moeilijk heeft. Daarom ben ik voorstander van een soort basispakket. Wat vindt u daarvan? Ik heb begrepen dat dit een van de pistes is die momenteel binnen de regering worden besproken.

Ten tweede is er de afroaming van de overwinsten. In het verleden haalde men het argument aan dat dit juridisch moeilijk te implementeren is. Intussen zijn er al maanden verstreken en zou men nu toch al moeten weten wat er juridisch gezien al dan niet mogelijk is. Het onderzoek naar de juridische opties kan toch niet maandenlang aanslepen? Wanneer wordt hierover uitsluitsel gegeven? Het wordt tijd dat vastgesteld wordt hoe overwinsten worden gedefinieerd, zodat die eindelijk kunnen terugvloeien om de hoge energiefactuur te temperen.

Het is immers overduidelijk dat de gasmarkt momenteel profiteert. Men koopt energie aan via goedkope langetermijncontracten om vervolgens het gas via de kortetermijnmarkt opnieuw te verkopen. Dat kan economisch gezien een normale transactie zijn, op ethisch vlak is dit totaal onaanvaardbaar. Die praktijk

moet een halt worden toegeroepen.

Wanneer men echter over die overwinsten spreekt, mevrouw de minister, dan kijkt men vaak naar die nucleaire centrales en hun exploitant. Wat is de reactie van ENGIE Electrabel? Het houdt ons momenteel immers in de tang wat de noodzakelijke verlenging van een aantal nucleaire centrales betreft. Hoe zult u dit ten aanzien van ENGIE Electrabel hard kunnen maken? Welke invloed heeft heel deze historie op de lopende onderhandelingen?

Ten derde, heb ik daarstraks verwezen naar de uitstootrechten. De mensen hebben op dit ogenblik geen boodschap aan *greenflation* wanneer zij hun energiefactuur de pan zien uit swingen. We moeten alles in het werk stellen om die stijgende energieprijzen te stuiten. De Vlaams Belangfractie vraagt daarom om het ETS-verhaal te vertragen en de middelen opnieuw te injecteren. Ik heb begrip voor ieders standpunt en in begrijp dat men iets wil doen aan die CO₂. We hebben echter te maken met uitzonderlijke crisissen en dat vraagt om uitzonderlijke maatregelen.

Ten vierde, wat investeren in energiebesparende maatregelen betreft, ik hoor vaak zeggen dat mensen moeten investeren in warmtepompen, zonnepanelen, isolatie. Dat is allemaal waar en dat kan men realiseren op een bepaalde termijn, maar daarmee is die mensen hun winter niet gered. Het lijkt mij geen goed idee om de mensen die nu al moeite hebben om hun energiefactuur te betalen te dwingen om investeringen te gaan doen of om dit actief te gaan promoten, terwijl ze het geld er niet voor hebben. Daardoor steken we die mensen nog dieper in de schulden. We weten allemaal dat de mensen die in een slecht geïsoleerde woning leven vaak de mensen zijn die het niet kunnen betalen.

Mevrouw de minister, dan kom ik tot mijn punt over de kerncentrales. Ik vind het heel zuur dat Doel 3 volgende maand zal sluiten en dat de exploitant tot een directe ontmanteling over zal gaan. Ik denk dat dit niet verstandig is en dat het bijzonder onnatuurlijk is om dit in deze moeilijke tijden van hoge facturen te doen. Hebt u nog bijkomende pogingen ondernomen om met ENGIE te onderhandelen?

Mevrouw de minister, u weet of u weet niet dat economische modellen mij fascineren. In de micro-economie bestaat er zoiets als een prijzendiscriminatie op de vraagcurve. Die prijzendiscriminatie bepaalt de betalingsbereidheid van consumenten. Men zou dat ook kunnen omdraaien naar de aanbodcurve om zo in te grijpen. In welke mate heeft de regering eraan gedacht om op die manier in te grijpen in de aangeboden tarieven?

Zestig procent van de bevolking heeft nog een vast contract, maar dat aandeel zal in de komende maanden exponentieel dalen. Die vaste contracten lopen nu eenmaal af. Wij leven nu met een energiecrisis die dreigt te verworden tot een gigantische economische crisis indien wij niet snel ingrijpen. Wij zullen in dat geval een domino-effect krijgen van mensen die hun energiefactuur niet kunnen betalen, met daarbovenop mensen die hun werk kunnen verliezen en het nog veel moeilijker zullen krijgen wanneer bedrijven dreigen om te vallen. De bedrijven hadden tot op vandaag al problemen met de toevoer van materialen, waardoor hun productielijnen al vaak stilvielen. Nu komt daar nog eens een heel grote energiecrisis bovenop, waarbij bedrijven die crisis ook al als reden moeten aangrijpen om hun activiteit te verminderen. Die werknemers zullen dus sowieso terecht komen in nog meer al dan niet tijdelijke werkloosheid, wat een extra effect zal sorteren op de koopkracht van onze mensen.

Mevrouw de minister, los van het Europese resultaat dat u terecht hebt behaald – ik sta immers volledig achter het Europese prijzenplafond –, vroeg ik mij vooral af wanneer u en de vivaldiregering zelf met een volledig geïntegreerd plan met een aantal concrete punten ter zake naar het Parlement zullen komen? Wij hebben al heel veel gedebatteerd. Er wordt nu al maandenlang over allerlei zaken gesproken en over pistes die op tafel liggen. Wij zien echter gewoon geen resultaat.

Dat is mijn belangrijkste vraag van vandaag: wat zult u doen en wanneer mogen wij concrete zaken verwachten?

01.14 Marie-Christine Marghem (MR): Madame la ministre, je vous remercie d'être présente ici jusqu'à 14 h 30, en espérant que vous aurez l'opportunité de répondre à quelques questions. J'essayerai donc d'être brève.

Les experts ont attiré notre attention, dès août 2021, sur l'augmentation des prix. La guerre est venue compliquer les choses. Cela fait donc des mois, en réalité, que nous savons que nous devons faire face à des difficultés qui deviennent de plus en plus prégnantes pour la société. Si nous sommes là, c'est parce

que nous sommes le relais de la société et que nous voulons trouver ensemble les mesures qui prémuniront les consommateurs et les entreprises contre les augmentations aberrantes des prix de l'énergie.

Beaucoup d'idées sont sur la table et la CREG, qui vous aide dans cette tâche, en a développé certaines. Mais la question du jour est vraiment celle-ci: sur le plan européen, avec les quinze pays valeureux qui demandent un plafonnement des prix du gaz, que pouvez-vous obtenir et dans quels délais? Quel est le plafond du prix auquel vous pensez parvenir? Quand? J'espère à la fin de ce mois, puisque vous avez encore une réunion européenne à ce moment. Quand pensez-vous pouvoir y parvenir? Mon souhait étant, évidemment, vu l'urgence qui naît du retard, que vous puissiez y parvenir le plus rapidement possible, à la fin de ce mois.

C'est une question macroéconomique à côté de laquelle se trouvent d'autres questions. J'entends Ursula von der Leyen dire: "Nous demandons à l'ensemble des pays membres de faire des efforts linéaires d'économies d'énergie de 15 %". Et si les États membres n'y arrivent pas? Comment ce processus sera-t-il surveillé et quelles seront les sanctions éventuelles qui seront appliquées? Elles iront à l'encontre de ce qu'il faudrait, c'est-à-dire prendre des mesures d'aide à l'ensemble des consommateurs et des entreprises. Là, l'Europe a vraiment un problème et un gros dossier à régler. Nous espérons qu'elle le fera plus vite que pendant la crise sanitaire. En effet, toute son économie et toute sa visibilité dans le marché mondial y sont suspendues.

L'idée est de lancer un signal selon lequel nous allons acheter de grandes quantités, à des prix plafonnés, et selon lequel nous allons essayer de découpler le gaz et l'électricité. Cette idée vit dans l'esprit des Européens. C'est ma deuxième question. Qu'en est-il exactement de l'idée de découpler les marchés de l'électricité et du gaz? C'est une chose très importante, et certains pays, qui sont tout autour de nous, l'ont déjà fait. Ils ont déjà décidé de plafonner les prix de l'électricité et du gaz. La CREG l'a dit tout à l'heure: c'est le cas en France, aux Pays-Bas, en Allemagne, en Espagne et au Portugal. Je ne parle pas du Royaume-Uni, qui n'est pas un pays membre, mais qui a aussi pratiqué un plafonnement et qui est relié à nous par une interconnexion.

Qu'est-ce qui nous empêche – bon sang! – de décider en Belgique, sur notre sol, de donner un signal? Ce serait un signal sain de suffisance d'approvisionnement, au moins pour l'électricité, afin d'éviter les contractions du marché et de reprendre la main sur notre parc énergétique pour permettre, avec une négociation auprès des producteurs, à nos consommateurs et à nos entreprises de bénéficier, comme dans d'autres pays, d'un prix plus raisonnable, au moins en électricité, laissant l'Europe continuer son travail sur l'approvisionnement en gaz. C'est ma deuxième question. Je voudrais obtenir une réponse à ce sujet.

En ce qui concerne les contrats fixes, nous apprenons que le contrat fixe est une protection – nous le savons depuis longtemps. Or, nous constatons, en écoutant la CREG, qu'à la fin du premier trimestre 2022, les 50 % de consommateurs qui, aujourd'hui, en Belgique, bénéficient encore d'un contrat fixe, passeront à 30 %; tous les autres seront exposés à des prix très élevés. C'est la raison pour laquelle j'insiste pour avoir une réponse concernant les prix de l'électricité et ce que la Belgique peut faire elle-même pour protéger ses consommateurs et ses entreprises.

Ce qui est encore plus inquiétant, c'est qu'on sait aussi qu'entre le troisième et le septième décile, on a des populations à risque. C'est la CREG qui le dit. Ce n'est pas moi. Cela signifie qu'au-delà du tarif social qui protège la population pour les deux premiers déciles, à partir du troisième jusqu'au septième, on aura de grosses difficultés. Les CPAS ne vont donc pas désemplir. Il y aura des faillites et des difficultés financières qu'il faut anticiper.

Le ministre des Classes moyennes, David Clarinval, a élaboré plus d'une vingtaine de mesures à destination de tous ses collègues du gouvernement fédéral, dont une série vous concerne directement.

Madame la ministre, avez-vous reçu ces propositions de la part du ministre Clarinval? Celles qui vous concernent sont-elles validées comme étant réalisables ou entrent-elles en tout cas dans votre volonté d'action?

Il s'agit tout d'abord du moratoire énergétique pour les indépendants et les PME. Cette mesure temporaire s'étalerait jusqu'au 31 décembre 2022 avec une prolongation éventuelle et en concertation avec le secteur. Il s'agit aussi d'éviter des coupures dans l'approvisionnement et de faire en sorte qu'en concertation avec le secteur, on assure la continuité de l'activité des entreprises. Vous avez entendu des collègues qui parlaient

de boulangers. Les bouchers sont également concernés ainsi que des petites entreprises qui vont arrêter des lignes de production. De très nombreux problèmes vont se poser. Ce n'est évidemment pas cela qui va aider les salariés, qui travaillent dans ces entreprises et qui risquent d'être licenciés, à payer leurs factures d'énergie.

Il y a également un plan d'apurement pour le surplus des factures par rapport aux acomptes habituels – c'est déjà le cas maintenant – et pas de citation en faillite par le secteur énergétique pour récupérer les impayés.

La deuxième série de mesures à propos lesquelles je vous demande si vous êtes d'accord et si vous voulez y travailler concerne le tarif économique pour l'énergie pour les indépendants et les PME et l'élargissement du tarif social en faveur des ménages d'indépendants et des PME impactés, sachant bien évidemment que le tarif social doit, à la fin, être supporté par quelqu'un. Quand on voit qu'entre le troisième et le septième décile, il y a des problèmes, c'est quasiment toute la société qui est concernée. D'où un impératif sur lequel je reviens et qui consiste à reprendre la main sur notre parc de production afin de lancer au marché un signal qui est le contraire de la pénurie et qui est plutôt celui de la capacité de notre pays à assurer au moins l'approvisionnement de ses nationaux.

Enfin, les dernières mesures concernent le contrat fixe à un tarif régulé par la CREG. La CREG a parlé de cela lors de son audition. Là, je crois qu'il faudrait conseiller aux consommateurs – et j'espère que vous soutiendrez cette proposition – d'émigrer le plus possible vers des fournisseurs d'électricité qui sont aussi des producteurs. C'est le meilleur moyen pour essayer d'aller vers des contrats fixes qui seraient renégociés différemment à un tarif qui serait régulé par la CREG.

Je terminerai par le marché européen. L'Europe parle de taxer les surprofits et de décréter les profits faits par les producteurs au-delà de 200 euros/MWh. Vous devez poser la question à moins que vous ne connaissiez la réponse, auquel cas j'aimerais bien recevoir celle-ci. J'imagine que l'Europe travaille avec le régulateur européen et que le régulateur européen a donc fait un travail avec l'aide des régulateurs nationaux pour savoir quel est le prix de revient qui pourrait être facturé par tous les producteurs d'énergie. Vous avez le coût de production plus le bénéfice raisonnable, ce qu'on appelle le *cost-plus*. Comment en est-on arrivé à 200 euros par mégawattheure? J'aimerais entendre que cela procède d'une analyse des coûts des producteurs d'énergie plutôt que d'un *big deal* politico-politique entre les tenants du renouvelable, les tenants du nucléaire et les tenants du gaz. Je voudrais qu'on investigue cette question. Je m'en tiendrai là, étant donné l'heure.

01.15 Vanessa Matz (Les Engagés): Monsieur le président, je suppose qu'il est inutile de rappeler la situation catastrophique dans laquelle se trouvent énormément de ménages, d'entreprises, d'associations et de collectivités. Nous sommes tous interpellés par ces situations. Certains ont évoqué le sort de petits indépendants ou de cette petite boulangerie à Ensival qui a dû suspendre ses activités. Cette dernière a subi de plein fouet les inondations l'an dernier et doit aujourd'hui fermer en raison de factures de 10 à 15 000 euros par mois. Pour pouvoir s'en sortir, elle devrait tripler le prix du pain, ce qui est évidemment inacceptable. Il y a des tas d'exemples de la sorte. Nous savons que ceci ne touche pas que les publics très vulnérables, mais aussi une certaine classe moyenne qui est frappée de plein fouet par ces augmentations astronomiques des prix de l'énergie.

Madame la ministre, vous nous avez expliqué la situation au niveau européen. Je ne voudrais pas que l'Europe soit le cache-sexe du gouvernement. On dit que vous réfléchissez, que vous allez mettre en œuvre une série de choses au niveau européen. Vous réagissez de manière tardive. Plusieurs experts ont annoncé l'augmentation des prix depuis de nombreux mois. Qu'avez-vous fait pendant l'été pour que des mesures soient applicables dès maintenant face à ces situations catastrophiques? On se pose sérieusement la question, et la population est aussi en droit de se la poser. Certes, des discussions sont en cours au niveau européen. On entend que vous réfléchissez, que vous pensez, que vous menez une réflexion sur beaucoup de choses, mais il n'y a pas de concrétisation des mesures.

Mes questions sont donc simples. Qu'en est-il au niveau européen? Quand pensez-vous que ce plafonnement des prix pourrait intervenir? À ce moment-là, l'ensemble des citoyens pourrait être visé, en ce compris les entreprises.

Par ailleurs, le Comité de concertation a annoncé une extension du tarif social. Selon quelles modalités allez-vous l'étendre? La CREG a fait nombre de propositions. Quand allez-vous les concrétiser? De quelle manière? Nous défendons depuis longtemps l'idée d'une modulation du tarif social en fonction des revenus.

Pensez-vous que cette idée peut être très rapidement mise en oeuvre? Si elle avait été décidée fin juin, elle serait mise en oeuvre maintenant. Nous continuons donc à regretter cette lenteur, cet attentisme.

Vous attendez l'Europe, et en attendant, il ne se passe rien. Il se passe des choses dans d'autres pays européens, que ce soit en France, en Espagne, en Allemagne ou en Italie, comme Mme Marghem l'a rappelé. Dans ces pays, il se passe des choses. Nous avons entendu que la libéralisation des marchés de l'énergie était évidemment une mauvaise chose. Mais chez nous, c'est une super libéralisation, puisqu'il n'y a aucun facteur régulateur, alors que d'autres pays en ont effectivement mis un en oeuvre depuis un certain temps. Pourquoi nous, en Belgique, ne prenons-nous pas le taureau par les cornes? Bien sûr, il faut le faire avec l'appui européen et des mesures complémentaires. Mais pourquoi, en Belgique, attendons-nous? Il suffit de voir la France où une série de mesures sont mises en oeuvre. Et nous, nous sommes là, en train de nous dire que nous allons attendre l'Europe. Jusqu'à quand allons-nous attendre l'Europe?

Nous avons également proposé de fixer un prix au niveau national pour le gaz, à 100 euros maximum, avec un fonds qui serait alimenté. Si le prix descend en deçà, cela pourrait aider à prendre un certain nombre de mesures pour des publics plus fragiles. Évidemment, il faudra financer. Mais rien ne coûtera plus cher que de devoir passer maintenant à la caisse, quand on voit la catastrophe économique et sociale qu'engendrera le fait de laisser les choses aller et de continuer dans cet attentisme insupportable.

Il faut savoir que nous sommes tous assimilés à cet attentisme. Il est insupportable d'entendre tous les jours que nous, les politiques, nous nous en foutons car, au fond, nous nous en sortons bien et ce n'est pas notre priorité. Il est insupportable d'entendre cela! Nous attendons vraiment des gouvernements qui ont les choses en main qu'ils agissent. Nous sommes prêts, comme nous l'avons toujours été, à mettre la main à la pâte pour vous aider à trouver des solutions, pour progresser en vue du bien commun – et un peu plus que le bien commun, vous l'aurez compris.

Enfin, il ne faut pas que les classes moyennes soient oubliées dans cette réforme du tarif social.

J'insiste pour que vous donniez des réponses aujourd'hui. Y a-t-il vraiment un accord? Nous entendons qu'il y a des problèmes techniques, que ce n'est pas possible, etc. Y a-t-il effectivement un accord au sein de ce gouvernement? Si oui, selon quelles modalités?

Nous ne pouvons plus traîner les pieds dans ce dossier-là. Il est inacceptable de continuer à se dire que cela va passer, comme tout le reste et, si des mesures sont prises, être dans l'autosatisfaction et se dire que ce que nous avons fait est bien et que, dès lors, nous ne devons plus rien faire.

Vous me direz peut-être que c'est anecdotique mais je voudrais également vous interroger sur le cas particulier des gens qui habitent dans des régions beaucoup plus rurales comme la mienne. Pourquoi n'a-t-on pas descendu la TVA sur le pellet, le bois de chauffage et le propane? Il faut savoir que le prix du pellet a triplé. L'an dernier, le sac de pellets coûtait moins de cinq euros. Aujourd'hui, non seulement il y a pénurie de pellets mais, quand on en trouve, le sac revient à 15 euros. Dans notre région, certaines personnes ne se chauffent qu'avec ce mode-là. Pourquoi ne passe-t-on pas la TVA à 6 % sur le pellet, le bois de chauffage – beaucoup de personnes se chauffent uniquement au bois en région rurale – ainsi que le propane? De nombreux pensionnés se chauffent exclusivement au propane et ne bénéficient pas de la TVA à 6 %.

J'espère que vous aurez entendu cet appel très pressant et que vous pourrez nous donner rapidement des échéances européennes mais surtout des échéances nationales complémentaires aux échéances européennes et qui sont une concrétisation et pas uniquement des réflexions.

Je vois également à l'instant dans les médias qu'Ursula von der Leyen ne proposera pas le plafonnement du prix du gaz demain dans son discours sur l'état de l'Union. N'est-il dès lors pas encore beaucoup plus nécessaire que nous prenions le taureau par les cornes au niveau belge et que nous prenions des mesures, à l'instar d'autres pays européens qui, eux, ne sont pas isolés, tels que l'Espagne et le Portugal mais également la France et l'Angleterre qui sont des pays interconnectés?

Madame la ministre, je vous demande de prendre la mesure de ce qui est en train de se passer et qui provoque non seulement des dégâts économiques mais aussi des dégâts sociaux et psychologiques, tant les gens sont angoissés et stressés par un avenir incertain.

01.16 François De Smet (DÉFI): Madame la ministre, je vous remercie de votre présence.

Je ne vais pas en rajouter sur la gravité de la crise. Tout a été dit. Je fais juste un constat: on est dans une situation folle. Dans un pays démocratique et prospère comme la Belgique où la protection sociale veut dire quelque chose, trois quarts de la population ont peur d'ouvrir leurs factures d'énergie, d'électricité. Vous avez rappelé que 60 % des contrats sont toujours fixes et qu'une partie de la population est encore protégée. Certes et tant mieux pour ces personnes mais comme d'autres l'ont rappelé, il y a juste un effet de sursis. Tôt ou tard, tout le monde va être rattrapé par les contrats variables. Par ailleurs, cela rend la situation encore plus injuste parce que selon que votre contrat soit déjà passé de fixe à variable ou qu'il passe en variable dans un mois, trois mois, parfois un an ou deux, des citoyens vont payer un tarif X ou un tarif dix fois supérieur. C'est complètement absurde et c'est insupportable en termes de cohésion sociale et pour les entreprises. Si nous ne faisons rien ou si nous ne faisons pas vite et beaucoup mieux, on voit déjà le spectre de ce qui arrive, c'est-à-dire une grave récession économique puisque fatalement, les moyens qu'on ne pourra plus mettre dans tout ce qui est loisirs ou non-satisfaction des besoins de base ne sera plus mis nulle part.

Je voudrais vous faire part de deux réflexions. D'abord, sur le prix du gaz, je ne dis pas que vous ne faites rien. Nous avons bien compris que le Conseil des ministres européen avait fermement demandé à la Commission européenne d'agir mais ce que nous n'entendons pas de la Commission européenne, nous laisse tous un peu perplexes et n'est pas du tout rassurant. Nous espérons tous que la Commission européenne puisse agir cette semaine. Ce ne sera pas le cas. En effet, la Commission ne va pas parler demain du plafonnement du prix du gaz. Vous avez indiqué que ce serait peut-être pour la fin du mois. La Commission communique par contre beaucoup sur les réductions de consommation. Elle demande aux États membres de faire de gros efforts. Je ne suis pas sûr que ce soit très audible parce que beaucoup de nos concitoyens sont déjà dans une forme de réduction forcée. Je crois qu'on est à contre-courant, même si cela n'empêche pas les États d'avoir des plans de modération énergétique.

Vous avez parlé d'une action de la Commission européenne sur le gaz avant la fin du mois. Cela ne vous paraît-il pas beaucoup trop lent au regard des urgences? Au regard de ce qu'on entend et de la fébrilité visible de la Commission européenne, avez-vous pleinement confiance, madame la ministre, dans la capacité et dans la détermination de la Commission à appliquer la décision du Conseil? De l'extérieur, on a quand même l'impression d'une vraie fébrilité et d'une opposition peut-être mortifère entre le Conseil et la Commission. Êtes-vous absolument sûre de ne pas avoir crié victoire trop vite et de ne pas avoir créé de faux espoirs avec vos collègues de l'Énergie sur le prix du gaz?

S'agissant de l'électricité, on entend beaucoup de déclarations très engagées et des tas d'idées de l'opposition et de la majorité. Là, le gouvernement fédéral a des leviers d'action et, comme d'autres, je ne comprends pas pourquoi il ne les utilise pas.

Je mets à part ce que j'appelle les mesures palliatives. Elles sont peut-être nécessaires mais je crois qu'elles sont assez inaudibles. Le fait de dire à des gens qui ont du mal à nouer les deux bouts qu'ils vont payer plein pot leur facture d'électricité mais qu'on va leur permettre de reporter leur crédit hypothécaire est inaudible parce que tout le monde voit bien que la facture est injuste. Tout le monde voit bien que l'électricité n'est pas plus chère à produire aujourd'hui. Il y a plusieurs raisons à cette augmentation, notamment les prix, la spéculation, la guerre en Ukraine – et je n'ai pas le temps de rectifier ici ce qu'a dit notre collègue du PTB à ce sujet. C'est multifactoriel et très fortement spéculatif. Toutes les mesures que le gouvernement peut prendre et qui ne concernent pas la réduction de la facture sont inaudibles!

Or des experts ont fait un certain nombre de propositions. Je ne comprends pas pourquoi on n'étend pas plus rapidement le tarif social. Tout le monde connaît cette piste. Mais qu'est-ce qui empêche la Belgique de fixer elle-même un tarif pour l'électricité pour les clients résidentiels? C'est la proposition faite notamment par Jean-Pierre Hansen, l'ancien CEO d'Electrabel. La Belgique a tout à fait les moyens de le faire. Elle pourrait le faire par exemple sur une consommation type de 1 500 kW par an. C'est notamment ce que proposait le professeur Eric De Keuleneer. La France dispose d'un bouclier tarifaire de ce style et tous nos autres voisins développent des idées de ce genre. Une dérogation européenne permet ce genre de chose. Cela va devenir intenable pour la Vivaldi de ne pas prendre une telle mesure. Je ne comprends pas le problème! Qu'est-ce qui bloque? Qui bloque? Est-ce technique? Est-ce politique? Est-ce administratif?

Cette mesure me semble jouable. Elle permet de régler le problème à la source puisqu'elle évite des factures trop lourdes et elle évite d'avoir à rechercher les surprofits, même si l'un n'empêche pas l'autre. Il va falloir apporter une réponse! Quel est le problème? Pourquoi la Belgique n'avance-t-elle pas sur un tarif

régulé de l'électricité?

Il faut vraiment y aller, sans attendre la Commission européenne, le Codeco ou le père Noël, car nous serons tous morts de froid d'ici là! Ce sera tout, monsieur le président.

01.17 Minister **Tinne Van der Straeten**: Collega's, ik dank u voor uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Grosso modo zijn er een aantal thema's: er zijn de Europese maatregelen en de timing en inhoud daarvan, de combinatie met nationale maatregelen – omdat het ene doorwerkt naar het andere –, de hervorming van het sociaal tarief versus bijkomende maatregelen, overwinsten en nog een aantal zaken die daarmee verband houden.

Ik zal proberen om er structuur in te brengen, maar u zult mij vast herinneren aan de zaken die ik zal vergeten. Laten we beginnen met het Europese niveau.

Je veux le dire clairement: l'un n'empêche pas l'autre. Je suis désolée, je reprends ce que vous avez dit. Nous avons besoin des deux niveaux. Nous avons besoin du niveau européen pour pouvoir intervenir à la source. Le mécanisme des prix du gaz et de l'électricité est déterminé au niveau européen.

Het *market design* situeert zich op Europees niveau.

Dat is echter sowieso niet voldoende. We moeten namelijk de risico's mitigeren. Er is ook de bevoorradingzekerheid, er werd verwezen naar de Aziatische markten en de CREG heeft net het een en ander toegelicht. Dat zal op zich onvoldoende zijn om ervoor te zorgen dat gezinnen, bedrijven en de industrie hun facturen kunnen betalen. Er moet dus een complement zijn op het nationale niveau.

Je ne me laisse pas dire que ce gouvernement n'a rien fait. Je ne me laisse pas dire qu'il y a de l'attentisme. Ce matin, la CREG a indiqué que le tarif social aide et protège des gens. Le tarif social a permis d'éviter que des familles, des personnes ne se retrouvent dans la pauvreté. Est-ce assez? Non. Je partage tous vos constats. Aujourd'hui, on est à la limite. Comme la CREG l'a aussi clairement dit, certains groupes, nos PME, nos entreprises et nos industries ont besoin de soutien également. Il n'y a pas d'attentisme.

Ik ga ook niet mee in de riedeltjes die hier altijd herhaald worden over strategische onafhankelijkheid. Mijnheer Van Lommel, u komt daar altijd op terug. Ook de feiten moeten worden bekeken. Vandaag helpt België Duitsland met gas en met elektriciteit, deze zomer heeft België ervoor gezorgd dat er geen black-out was in Engeland en tot op vandaag helpt België Frankrijk met elektriciteit. Tot op vandaag exporteren wij zelfs gas en elektriciteit naar Nederland, een gasproducerend land. Hoe komt dat, mijnheer Van Lommel? Omdat wij infrastructuur hebben aangelegd die interconnecteert. Infrastructuur garandeert solidariteit. Wij trekken gas binnen, wij exporteren. Wij maken elektriciteit, wij exporteren.

Onze vraag is heel duidelijk: er is solidariteit op het vlak van bevoorradingzekerheid, moleculen en elektronen, en wij vragen eenzelfde solidariteit aangaande de prijs. Het meest efficiënte is en blijft om dat te doen op Europees niveau. Mijn woorden hoeven niet verdraaid te worden, ik heb nooit gezegd dat dit op zich voldoende zou zijn.

Onze burgers en onze bedrijven worden blootgesteld aan die hoge prijzen. Er is geen sprake van een zomerslaap of een winterslaap, deze regering heeft al voor de zomer haar winterplan goedgekeurd. Die maatregelen worden momenteel stuk voor stuk geïmplementeerd.

Waarom zijn wij zo goed bij de les? Omdat, zoals u vanmorgen hebt kunnen zien, wij kunnen rekenen op de expertise van onze regulator, op de expertise van onze beide netbeheerders, Elia en Fluxys, en op de expertise van de administratie.

Geachte Kamerleden, ik reken ook op uw expertise om bij te dragen. Dat is al gebeurd inzake bevoorradingzekerheid, met name toen wij de CRM ontwikkeld hebben, inzake de voorstellen voor het sociaal tarief en inzake consumentenbescherming, meer bepaald aangaande de slapende producten. Het heeft geen zin, in tijden dat men aan hoge prijzen wordt blootgesteld, dat groepen of instellingen tegen elkaar worden opgezet. Zoals mevrouw Buyst heeft gezegd is samenwerking het sleutelwoord.

Ik ga specifiek in op uw vragen. Wanneer zal het Europese prijsplafond er komen? Mevrouw Matz, u had

het over de communicatie van de Tsjechische voorzitter van de Energieraad, mijn collega Jozef Sikela, dat de energieministers nog voor het einde van de maand zouden bijeenkomen in de Energieraad. De datum die werd bevestigd is 30 september en ik verwacht daar wel degelijk een voorstel van de Europese Commissie.

Monsieur De Smet, vous m'avez demandé si j'avais confiance. J'ai envie de vous dire oui. Il s'agit ici aussi du fonctionnement des institutions. Nous sommes à trois: le Conseil, la Commission et le Parlement européen. Chacun peut intervenir. Vendredi passé, il était donc très clair pour la majorité des ministres que le fait de travailler uniquement sur ce plafonnement du gaz ne suffisait pas.

Mijnheer Warmoes, Ing-tankers die op hogere prijzen wachten, is een broodjeaapverhaal. Alle slots zitten vol. Zeebrugge is momenteel in onderhoud. Er zijn dus zeker nuances aan te brengen aan het verhaal. Er liggen geen Ing-tankers te wachten op hoge prijzen. De *flows* verminderen niet en de capaciteit is volgeboekt.

De uitspraak over de sancties en de hypothese daarover laat ik aan u en de heer Van Lommel.

Er zijn veel vragen gesteld over het bedrag van 200 euro. Het gaat hier niet specifiek over gas maar over het voorstel van de Commissie inzake de hervorming van de elektriciteitsmarkt.

Ce montant de 200 euros était repris entre parenthèses dans un texte qui a fuité. Pour nous, à ce stade, l'origine de ce montant n'est pas très claire. D'ailleurs, nous avons aussi interrogé la CREG. Ce matin, M. Tirez disait notamment qu'il y avait beaucoup d'incertitudes autour de ce montant, mais aussi sur la façon de l'implémenter. Il apparaît qu'il sera surtout question d'une *guidance* de la Commission et qu'il reviendra aux États membres de l'implémenter. Je me demande si c'est la manière la plus efficace de procéder parce qu'alors il y aura vingt-sept manières d'implémenter.

Il y a d'ailleurs pas mal de remarques – aussi chez mon homologue espagnole – au sujet de l'effectivité de ce montant. Il faut vérifier s'il peut fonctionner. Ce montant n'est donc pas fixé en tant que tel et beaucoup de questions subsistent à ce sujet.

Mijnheer Wollants, wat de Aziatische prijzen en het Iberische model betreft, kloppen uw nuances uiteraard. Er zijn voors en tegens om daarmee te werken. Ik moet wel zeggen dat Spanje en Portugal vrijdag op de Europese Raad alleen stonden in het pleiten voor het behoud van hun uitzondering. Rond de tafel wordt niet gepleit voor een verdere uitbreiding. Het assessment van de Europese Commissie is eerder negatief.

Ik volg u in wat u zegt over het weglekken van stroom. Uit het impactassessment van de Europese Commissie blijkt dat het weglekken aan de orde blijft, namelijk door meer export naar Zwitserland en naar het Verenigd Koninkrijk.

Le renforcement des partenariats faisait partie des remarques au niveau européen. Oui, cela se fait, monsieur Ben Achour. La Belgique dispose d'un memorandum of understanding (MoU) avec la Norvège, qui a été signé avant la guerre. Nous n'avons donc pas attendu le moment où les soucis sont arrivés. Cet MoU porte sur la sécurité d'approvisionnement pour le gaz, l'électricité et l'hydrogène. Les contacts se poursuivent et le premier ministre s'est d'ailleurs rendu en Norvège il y a deux semaines.

Encore un mot sur les partenariats.

Dat is natuurlijk ook een kwestie van infrastructuur. Daarmee pik ik in op de vragen van de heer Wollants over de hervergassingscapaciteit. De verhoging van die hervergassingscapaciteit zal al een feit zijn in 2023. Het gaat om een verhoging van 22 tot 30,2 gigawattuur. De lijn Desteldonk-Opwijk zal zorgen voor een verhoging tot 78 à 82 gigawattuur. Die lijn zal klaar zijn vóór de winter van 2023; die investeringbeslissing is genomen door Fluxys. De lijn zal van meet af aan compatibel zijn voor waterstof, zodat we kunnen overschakelen zodra de tijd daar rijp voor is, ook om de connectie met de industriële sites aldaar te verzorgen.

Ik heb met mijn Duitse collega Robert Habeck gesproken over deze beslissing van Fluxys, omdat die de exitcapaciteit naar Duitsland verhoogt en dus ook bijdraagt aan de solidariteit tussen onze beide landen. Wij, Europese ministers van Energie, zien elkaar terug op 30 september.

Mevrouw Buyst vroeg of er intussen nog wordt voortgewerkt. Ja, er wordt doorgewerkt op twee niveaus. Op

technisch niveau gebeurt dat tussen Italië, België en Duitsland, in samenloop met de Europese Commissie. Wij krijgen ondersteuning van onder meer de regulator, omdat er natuurlijk nog veel meer bij komt kijken. De CREG verwees hier bijvoorbeeld vanochtend naar de doorwerking op de langetermijncontracten, die vaak ook de index volgen. Mijnheer Warmoes, als zo'n maatregel goed ontworpen is, betekent dat meteen twee vliegen in één klap.

Er werd zeer intensief gewerkt aan de nationale maatregelen rond het sociaal tarief. We weten nu hoe goed het beschermt. We weten ook waar er nog aan kan worden gesleuteld. Binnen de regering worden er dus verschillende voorstellen besproken om te kijken hoe de verlichting van de factuur kan worden gerealiseerd met bijkomende maatregelen. Deze kunnen betrekking hebben op de energiefactuur of op de verhoging van het netto-inkomen.

Ces mesures et celles concernant les indépendants, proposées par mon collègue David Clarinval, sont également discutées au sein du gouvernement et en réunions intercabineaux (IKW). Je fais ici le lien avec ce que M. Verduyck a dit concernant les fournisseurs.

De heer Verduyck zei dat de leveranciers niet de vijand zijn. Het is belangrijk om samen met hen te kijken wat er mogelijk is. Dat is een zeer goede suggestie en we proberen ook op die manier te werken. Dit moet wel gecombineerd worden met een aanpak waarin een aantal punten worden geweigerd. De CREG vertelde hier bijvoorbeeld over de parameters, SLP en RLP. De CREG gebruikte ook het woord *gaming*. Daar moeten we echt beslissen dat we er bepaalde zaken uit willen. Samen met de leveranciers moeten we kijken wat er nog kan gebeuren.

Minister Clarinval suggereert een moratorium op faillissementen voor bedrijven die een faillissement riskeren omdat ze hun energieschulden niet kunnen betalen, met daaraan gekoppeld een verplichting voor de leverancier om te blijven leveren. Dat heeft een zeer grote impact op de draagkracht van de leverancier. Dit kan niet de bedoeling zijn. We zijn allemaal nog verder van huis als een leverancier over de kop gaat, zowel wat betreft bevoorradingszekerheid als betaalbaarheid. In Brussel is het aanbod verschaald met nog maar twee leveranciers. Soms zitten de mensen daar met de handen in het haar, zij weten niet meer wat te doen.

Leveranciers kunnen effectief helpen betreffende de onleesbare facturen. Er moet meer inzicht gegeven worden in hun contracten. Aan klanten die nog in een vast contract zitten, mag zeker geen wijziging van contract voorgesteld worden.

Monsieur De Smet, je n'ai pas voulu dire qu'on n'avait pas de problème parce qu'il y a toujours 60 % des gens qui ont un contrat fixe. Pas du tout! Je soutiens d'ailleurs ce que vous dites. La situation est absurde car cela veut dire que ceux qui sont protégés aujourd'hui ne pourront plus l'être dans un an ou deux en fonction de la Région. À Bruxelles, nous avons des contrats qui ont un terme légal de trois ans. Ceux qui ont un contrat fixe à Bruxelles qui a été reconduit il y a un an pour trois ans sont protégés jusqu'en 2023. C'est la raison pour laquelle nous travaillons sur les propositions de la CREG pour voir comment on peut disposer d'une offre de contrats fixes et de quelle manière il faudrait prévoir l'indemnisation.

Dat gaat dus over de opzeggingsvergoeding. Mijns inziens zou de herinvoering van een verbrekingsvergoeding slechts een tijdelijke maatregel kunnen zijn.

Dan nog iets over de overwinsten.

Il y a, ici aussi, un lien avec le niveau européen et avec ce que propose la Commission en ce qui concerne les *revenue cap*, dont vous avez tous parlé. Il revient apparemment aux États membres de décider.

Wij werken een voorstel uit om ervoor te zorgen dat we die overwinsten kunnen afromen en die middelen opnieuw kunnen inzetten om onze gezinnen, bedrijven en industrie te helpen.

Wij zien vandaag een vermindering van het verbruik. Voor gas zien we tot en met september een vermindering van het verbruik met gemiddeld 15,4 %, uiteraard met grote verschillen wat betreft de industrie, de gascentrales en het distributienet. Voor de gascentrales is dat omdat deze volop draaien om Frankrijk te kunnen helpen.

Om een prijsimpact te kunnen hebben, hebben we een combinatie nodig van een vermindering van het verbruik met prijsmitigerende maatregelen. Dezelfde voorstellen worden nu door de Europese Commissie

gedaan wat betreft het elektriciteitsverbruik, waar we momenteel een lichte daling zien.

Wat betreft energiebesparing – en daar ben ik de vraag van mevrouw Dierick vergeten over het sociaal tarief –, de limieten en de draagkracht en structurele maatregelen, ik ben absoluut niet tegen de structurele maatregelen die werden voorgesteld door de voorzitters van de OCMW's en door parlementsleden van het Vlaams Parlement. Het is ook daar dat ze moeten worden genomen. Als federaal minister kan ik niet de verplichting opleggen dat er zonnepanelen moeten worden gelegd bij sociaaltariefklanten, maar zij zullen in mij absoluut een partner vinden om ervoor te zorgen dat die doelgroep, die vaak ook uit huurders bestaat, toegang krijgt tot energiebesparing en het zelf opwekken van energie. Dat is vandaag nog veel te weinig het geval en dat is nog altijd de beste bescherming tegen hoge facturen.

Wat betreft overleg met de Gewesten, de gewestministers en ikzelf zien elkaar morgen. Dat was al langer gepland in opvolging van het winterplan. Er zal ook een verdere opvolging zijn van het Overlegcomité dienaangaande.

De voorfinanciering van de leveranciers in het kader van het sociaal tarief is, zoals aangehaald door de CREG, een maatregel die we kunnen nemen om de leveranciers verder te ondersteunen. Dit gaat over grote bedragen. De kostprijs voor het sociaal tarief voor het laatste kwartaal van dit jaar en het eerste kwartaal van volgend jaar voor alleen de uitgebreide doelgroep, bedraagt 1 miljard. De voorfinanciering moet goed lopen, anders is dit inderdaad een bijkomend moeilijk element voor de leveranciers.

Concernant les contrats fixes, j'ai répondu.

J'en viens au prix de revient. La Commission travaille sur une proposition de réforme du *market design* en général. Il s'agit notamment du fait que le prix facturé n'a rien à voir avec le coût de production et donc avec le *marginal uprising*.

Ik stel wel vast dat bij de collega's van de verschillende lidstaten de meningen daarover echt verdeeld zijn en blijven. Er is een groep landen die stelt dat aan de *marginal pricing* niet kan worden geraakt. Daartegenover staat een groep landen die stelt dat de *marginal pricing* niet kan worden behouden. Er is weinig toenadering tussen beide groepen. Die toenadering zou nochtans een update of actualisering van het model kunnen betekenen.

D'ailleurs, je pense qu'en tant que députés, vous avez aussi travaillé sur cette matière, notamment en commissions réunies des Finances et de l'Énergie. Si vous avez plus d'input à ce propos, je serais ravie de l'entendre.

Pour conclure, aujourd'hui, la situation est grave, vraiment grave. Je pense que personne ne le nie.

Er is geen *silver bullet*, er is niet die ene maatregel die alles zal oplossen. Het gaat om een combinatie van maatregelen op korte en lange termijn. Over die maatregelen op lange termijn moet nu worden beslist. Die maatregelen met betrekking tot energiebesparing, hernieuwbare energie, infrastructuur, moeten bovendien op verschillende niveaus worden geïmplementeerd.

Mijnheer Wollants, u hebt een vergelijking gemaakt tussen nucleaire energie en offshore wind. Wij worden bijna dagelijks geconsulteerd door bedrijven die dit willen bouwen en die meer duidelijkheid willen over de aansluiting, evenals door bedrijven die dat willen afnemen en die willen weten wanneer de tender wordt uitgeschreven. Er zijn dus veel vragen van degenen die dit willen bouwen en van degenen die dit willen afnemen. Daar wordt veel van verwacht. Het is belangrijk dat wij voor de nodige infrastructuur zorgen zodat onze bedrijven en onze gezinnen toegang tot hernieuwbare energie hebben.

Tot daar de antwoorden, mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter**: Collega's, de minister kan niet lang meer blijven. Ik stel voor dat de replieken kort worden gehouden.

01.18 Bert Wollants (N-VA): Dank u voor uw antwoorden, mevrouw de minister.

Ik denk echter dat de hoerastemming van vorige week wat voorbarig was. De premier trad naar buiten met die verwezenlijking, maar in de praktijk blijkt er nog niet veel gebeurd te zijn. Het is misschien een

belangrijke eerste stap, maar op 30 september zal blijken of er een stap komt en of die een resultaat zal opleveren. De N-VA-fractie verwacht van u dat u vooruitgang boekt. Het is niet in ons voordeel om nucleaire energie en offshore windenergie tegen elkaar uit te spelen. De vragen van de sector aan u over die offshore windenergie stemmen opmerkelijk overeen met de vragen die ik u daarover reeds heb gesteld. Wanneer zal dit gebeuren? Wanneer komt de tender er? Zal die op tijd zijn? Het is absoluut geen goede zaak die twee energieproductievormen tegen elkaar uit te spelen. Ze zouden als complementair beschouwd moeten worden.

We zullen het van nabij opvolgen, zodat we een duidelijk zicht hebben op wat er gebeurt en niet moeten afgaan op triomfantelijke tweets van uw woordvoerder.

01.19 Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen): Je soulèverai quelques points importants. Je voudrais remercier la ministre pour son attitude à la fois volontariste et déterminée, dans la manière dont elle répond aux députés presque toutes les semaines hors période de vacances où le Parlement n'est pas actif. Il y a une vraie volonté et j'aimerais la souligner, que ce soit au niveau européen ou belge. Je voudrais aussi encourager les Régions à prendre leur part.

De la part de l'opposition, on entend énormément beaucoup de "y'a qu'à" et de "il faut que", et je peux le comprendre, mais on sait à quel point les choses sont complexes. On entend aussi des sarcasmes de la part d'autres collègues. Parfois ceux-ci étaient au pouvoir il n'y a pas très longtemps, et ils auraient pu faire les choses qu'ils réclament aujourd'hui. Je le regrette car la situation est compliquée aujourd'hui, et il faut de l'empathie, de la compréhension quant aux situations d'urgence que vivent nos concitoyens.

Pour nous, il y a clairement trois objectifs, que nous continuerons à pousser au gouvernement depuis le Parlement. Le premier est le plafonnement au niveau européen, dont la ministre a parlé. Mais pourquoi ne pas l'étudier aussi au niveau belge? Deuxièmement, la taxation des surprofits. Jusqu'il y a quelques jours, certains partis, y compris de la majorité, n'avaient même l'existence des surprofits du secteur énergétique. Aujourd'hui, il y a une unanimité au niveau européen pour avancer. Au niveau belge, des textes sont sur la table. Enfin, troisièmement, il faut étendre le tarif social à d'autres déciles de la classe moyenne et venir aussi en aide aux indépendants et aux PME. Ce n'est pas un détail. Certains mettent ces mesures sur le côté comme des mesures palliatives et leur accordent une moindre importance. Je ne suis pas de cet avis. Elles font partie d'un paquet total, pour Ecolo-Groen, il est fondamental d'élargir et d'aussi aider les indépendants et les PME. Je vous remercie.

01.20 Malik Ben Achour (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses. Je n'ai pas eu beaucoup d'éléments de réponse sur la question de la taxation des surprofits. Il y a un kern demain. Un autre est prévu, à ma connaissance, mercredi prochain. Je crois que, sur cette mesure-là, nous n'avons besoin de personne pour atterrir. C'est vraiment une question de volonté politique. Cela fait longtemps que nous en parlons. Je pense que j'ai déposé une proposition de loi sur le sujet en mars de cette année.

Je crois vraiment qu'il est essentiel que nous puissions aboutir à une proposition qui soit ambitieuse, parce que nous avons besoin de moyens supplémentaires. Outre les enjeux de régulation du marché européen, nous avons besoin de moyens pour financer des aides rapides pour nos concitoyens, avec une extension de la logique du tarif social. C'est quand même, aujourd'hui, dans l'arsenal des mesures que le gouvernement a prises, l'outil le plus puissant, le plus efficace, le plus protecteur. Je rappelle que sur le gaz, c'est moins 80 %, sur l'électricité moins 50 %.

Il faut élargir cette logique de protection à d'autres déciles, à la classe moyenne, qui, aujourd'hui, souffre et ne sait plus se protéger de l'augmentation des prix par son seul salaire, par ses seuls revenus. Vraiment, j'attends qu'outre les décisions qui doivent être prises impérativement au niveau européen, le kern puisse trancher et enfin avancer sur cette question des surprofits. Je vous remercie.

01.21 Reccino Van Lommel (VB): Mevrouw de minister, u hebt veel gezegd, maar u hebt eigenlijk vrij weinig antwoorden gegeven. Ik blijf zeker en vast op mijn honger zitten.

Ik denk onder meer aan het hele verhaal over de overwinsten, het gedrag van ENGIE Electrabel ter zake en de invloed daarvan op de onderhandelingen. U bent niet echt ingegaan op mijn vraag daarover, terwijl ik dat een zeer prangende vraag vind. De regering kijkt altijd in de richting van de nucleaire exploitant, maar *it takes two to tango*. Als u een levensduurverlenging wilt, zullen daarover afspraken gemaakt moeten worden. Maar via die fameuze overwinsten wilt u dingen gerealiseerd krijgen. U hebt daar echter met geen woord

over gerept. U kunt daar nu over zwijgen, maar in de komende weken en maanden zal de boemerang toch terugkomen in deze commissie. Daar ben ik vast van overtuigd.

Tot slot, wat de energieonafhankelijkheid betreft, wij zijn inderdaad solidair geweest. Wij hebben geëxporteerd en wij hebben onze buurlanden geholpen. Maar er zal een dag komen waarop wij ons vragen zullen stellen over de bevoorradingszekerheid. Misschien niet vandaag, maar in de toekomst, dat zal niet over zoveel jaren zijn. Mogen wij geen interconnecties hebben met de buurlanden? Dat heb ik helemaal niet beweerd. Wat ik wel zeg, is dat wij in de toekomst zoveel mogelijk moeten proberen te voorzien in onze eigen elektriciteitsproductie. Het lijkt mij niet abnormaal daarvoor te pleiten. U droomt misschien van een globalistische visie over energiebevoorrading. Ik vrees dat u dat heel duur kan komen te staan, ooit. Solidariteit in beperkte mate, akkoord, maar wij gaan er niet mee akkoord om onze bevoorradingszekerheid op lange termijn daarvan te laten afhangen.

01.22 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président, sur le mode de l'humour, je comprends que certains veulent faire la laudation de la ministre installée depuis deux ans. À part le tarif social et quelques projets en offshore qui verront concrètement le jour, pour partie seulement, à l'horizon 2027, on n'a pas encore résolu grand-chose. Je crains malheureusement que nous soyons ici en train de plaider et de relayer les inquiétudes et les angoisses profondes de la population sans être sûrs d'obtenir des garanties sur l'aide multiple qui doit lui être accordée car là, je rejoins la ministre, il n'y a pas une seule mesure mais une série de mesures à prendre.

En ce qui concerne les surprofits, pour mettre tout le monde à l'aise sur les questions de religion par rapport à l'existence ou non de surprofits, il est bien évident que cela fait partie d'un ensemble de mesures et que cela ne va finalement apporter, quand on voit les chiffres qui circulent, que 150 à 200 euros maximum par an d'aide aux familles. Elles ont besoin de bien plus que cela. Ce sont des mesures structurelles qui doivent être prises non seulement sur le marché du gaz mais également sur le marché de l'électricité.

Bien sûr, il faut travailler à deux niveaux mais je suis inquiète d'une part quand je vois les dernières nouvelles concernant l'Europe et le document européen qui a fuité et qui dit qu'il n'est finalement plus question de plafonnement du prix du gaz. D'autre part, je reste très inquiète concernant la gestion de notre parc de production qui est insuffisant et qui doit être renforcé de façon volontariste, structurelle déjà à l'horizon de cet hiver et jusque et après l'horizon 2026.

01.23 Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen): Madame Marghem, donc, vous allez arrêter de bloquer la possibilité de taxer les surprofits, si je comprends bien?

01.24 Marie-Christine Marghem (MR): Un débat dans le débat? Je n'ai jamais rien bloqué du tout.

01.25 Gilles Vanden Burre (Ecolo-Groen): C'est parce que vous en avez parlé.

01.26 Marie-Christine Marghem (MR): Je ne me suis jamais signalée par un blocage à ce niveau-là.

01.27 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer de voorzitter, ik focus op de overwinstbelasting. De energiefactuur van de mensen blijft stijgen, maar er wordt verder pingpong gespeeld tussen de ministers, de Europese Commissie en de nationale regeringen. Ik vind dat onbegrijpelijk.

Mevrouw Van der Straeten, vorige zondag werd u in *De Zevende Dag* gevraagd of de overwinsten van de kerncentrales zouden worden afgeroomd. U zei te wachten op een Europees initiatief en bij gebrek daaraan het op Belgisch niveau te zullen aanpakken. Dat riedeltje verkondigde u al in maart, u zou toen zonder Europese oplossing tegen juni met een eigen initiatief komen. We zijn nu zes maanden verder en opnieuw zegt u een voorstel van belasting op overwinsten uit te werken. Ik kan niet meer volgen. Waar wacht u nog op? In juli kondigde u een voorstel aan, dat toen al klaar was, dacht ik. De tijd dringt.

Zult u de kerncentrales belasten, zoals de CREG voorstelt? Dat blijft vaag en dat gebeurt bewust, omdat er een akkoord is tussen de Belgische regering en ENGIE om de overwinsten niet te belasten. Dat is de schande van deze zomer: u bent met de heer De Croo naar Parijs gegaan om met ENGIE een akkoord te sluiten dat er aan de winst niet zou worden geraakt. Daarom ook heeft het Overlegcomité vorige week beslist om nucleaire overwinsten niet aan te pakken. Er zou wel een overwinstbelasting komen op gascentrales en hernieuwbare energie, maar aan de overwinsten van kerncentrales – een pak geld – wordt

niet geraakt.

De conclusie van de CREG daarstraks was nochtans glashelder en werd tot twee keer toe herhaald: het is perfect mogelijk om de overwinsten van de kerncentrales af te romen. Men deed daar ook een voorstel voor.

Ik wil echt antwoord op de vraag of de regering de overwinsten van de kerncentrales zal afromen, ja of nee? Het gaat over 9 miljard euro.

01.28 Kris Verduyckt (Vooruit): Wat de overwinsten betreft, sluit ik me aan bij collega Ben Achour. De aankondiging moet inderdaad omgezet worden in een concrete aanpak, omdat we dat geld zullen nodig hebben. Ik zal u daarover dan ook blijven ondervragen.

Er ligt ook nog heel wat werk op de plank, zoals het sociaal tarief, het basispakket en het standaardcontract. Ik meen ook dat we in dit Parlement wel wat suggesties kunnen doen. Het is een hele uitdaging, maar wel een heel boeiende, omdat ik denk dat onze mensen er beter van kunnen worden.

Ik wil ook nog even terugkomen op wat de heer Van Lommel zei over de interconnecties. De minister droomt misschien van een globalistische wereld, u droomt waarschijnlijk van een Vlaanderen waar een elektrische draad rond staat. Zo werkt een productiemarkt met heel veel hernieuwbare energie echter niet. De interconnecties zullen nodig zijn. Stop dus met het fabeltje te verkondigen dat iedereen het op zichzelf zal moeten doen. Lees misschien eens iets over een interconnectie alvorens u dat opnieuw herhaalt.

Le **président**: On me dit que Mme Matz souhaite également intervenir. Madame Matz, je vous prie de m'excuser. Vous avez la parole.

01.29 Vanessa Matz (Les Engagés): Monsieur le président, cela devient obsessionnel!

Je voudrais remercier madame la ministre pour ses réponses et surtout lui dire que nous n'avons jamais dit qu'elle n'avait rien fait. Ce qu'on a dit, c'est qu'il y a un attentisme par rapport à l'évolution des mesures pendant l'été. Tout le monde le constate. Ce n'est pas seulement dans les rangs de la minorité. Au début de l'été, nous le savions déjà. Pourquoi ces réflexions n'ont-elles pas été menées pour une mise en concrétisation maintenant de toute une série de mesures? Je persiste donc à dire que c'est de l'attentisme. Pour moi, c'est de l'attentisme coupable.

01.30 Christian Leysen (Open Vld): Tot slot wil ik nog eens herhalen dat voor mij, zeker als ondernemer, een structurele langetermijnoplossing noodzakelijk is. Het huidige ingrijpen van de overheid kan geen blijvend model zijn. Het gaat om excessieve winsten. Als ondernemer ben ik er ook van overtuigd dat een duurzaam economisch en welvaartsmodel rekening houdt met normale winstmarges om risico's te dragen. In dat opzicht vertrouw ik op de verschillende maatregelen die genomen worden voor de prijsvorming, gedeeltelijk vastgezet op Europees niveau, in een kader van een rustige economische omgeving, waaraan in uitzonderlijke tijden misschien aanpassingen moeten gebeuren. Een gezond marktmechanisme zorgt ervoor dat vraag en aanbod zich vinden tegen een prijs die economisch verantwoord is. Ik hoop dat wij daarin allen zullen slagen, want dat is ook belangrijk voor onze toekomst.

De **voorzitter**: Collega's, ik verontschuldig mij ervoor dat ik de rangorde soms wat uit het oog verloren heb.

Mevrouw de minister, hartelijk dank voor uw aanwezigheid en uw talrijke antwoorden.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos*

*De gedachtewisseling eindigt om 14.51 uur.
L'échange de vues se termine à 14 h 51.*